

ԼԱՈ ՅԶԻ
ԴԱՌ ԴԵ ՅԶԻՆ

(Բնական Ուղու Ուսմունքը)

Թարգմանիչ
Լիլիթ Սկրտյան

道德經

ԼԱՌ ՑԶԻ Դառ Դե Ցզին

(Բնական Ուղու Ուսմունքը)

ՀՏԴ X/XX:XXX/XXX

ԳՄԴ XX+XX

L - XXX

ԼԱՌ ՑԶԻ «Դառ Դե Ցզին» (Բնական Ուղու Ուսմունքը)
փիլիսոփայական երկ - Եր.:

Լառ Ցզի «Դառ Դե Ցզին» (Բնական Ուղու Ուսմունքը)

Հեղինակային թարգմանություն

Թարգմանիչ Լիլիթ Մկրտչյան

«Դառ Դե Ցզին»-ը այն գրքերից է, որոնց մասին կարելի է ասել, որ նրանք փոխել են աշխարհը: Գրված լինելով մ.թ.ա. 5րդ դարում, այն մինչև օրս ծառայում է որպես արևելյան փիլիսոփայության և բարոյականության անզուգական չափորինակ:

ISBN xxx-xxxxx-x-xxx-x

© 2007 Լիլիթ Մկրտչյան, Լառ Ցզի «Դառ Դե Ցզին», հայերեն:

ԼԱՌ ՑԶԻ

ԴԱՌ ԴԵ ՑԶԻՆ
(ԲՆԱԿԱՆ ՈՒՂՈՒ ՈՒՍՄՈՒՆՔԸ)

Լաո Ցզի իմաստունի Ղաո Ղե Ցզինը իր գոյության 2,500 տարիների ընթացքում դարձել է մարդկության պատմության մեջ ամենամեծ նշանակություն ունեցած գրքերից մեկը՝ Աստվածաշնչի, Ղուրանի և Թորայի կողքին:

Քսան տարի առաջ մտքովս էլ չէր անցնի, թե երբևէ այնքան համարձակություն և ինքնավստահություն կունենամ, որ նախաձեռնեմ այս գրքի թարգմանությունը հայերեն: Սակայն վերջերս անսպասելիորեն հանդիպեցի մի հայերեն տպագիր թարգմանության, որը հիացրեց ինձ նախաձեռնության համարձակությամբ, բայց իմ կարծիքով թերաճում էր հայերենի հիրավի աստվածային հմայագործությամբ փոխանցել Ղաո Ղե Ցզինի առանձնահատուկ փիլիսոփայական խորությունը: Ուղղակի չգիմացա գայթակղությանը և ինքս նույնպես թարգմանեցի:

Սակայն, այդուհանդերձ, պետք է զգուշացնեմ ընթերցողին, որ ինչպես և ցանկացած ուրիշ թարգմանություն այս մեկը նույնպես, կրում է թարգմանչի անհատականության և մտահորիզոնային սահմանների բնականոն ազդեցությունը, ինչից անհնար է խուսափել, եթե թարգմանիչը նպատակ չի ունեցել բառացի վերարտադրելու բնօրինակը այլ ցանկացել է ստեղծել ընթերցանության վայելքի արժանի մի գրական գործ: Իհարկե կա նաև այն գործոնը, թե ինչքանով է դա նրան հաջողվել:

Համենայն դեպս ի արդարացում իմ հնարավոր վրիպումների ասեմ, որ այն դեպքերում, երբ թարգմանիչն անկարող է թարգմանել բնագրից, շատ կարևոր է մեկ այլ լեզվով թարգմանված հենքի ճիշտ ընտրություն կատարելը: Ուստի, ձգտելով գերծ մնալ Հինաստանի «Կուլտուրական հեղափոխության» և ուղղափառ քրիստոնեական կամ մարքսիստական-կոմունիստական գաղափարախոսությունների, ինչպես նաև խորհրդային գրաքննության թողած հնարավոր իմաստափոխող ազդեցությունից, շատ զգույշ եմ եղել ռուսերեն թարգմանություններից օգտվելիս:

Ըստ էության Լաո Ցզիի Ղաո Ղե Ցզինը ես թարգմանել եմ՝ օգտվելով 1891 թվականին Ջեյ Լեգգի և 1992թ. Ռոբերտ Ջեյ Հենրիկսի կատարած անգլերեն վերլուծական թարգմանություններից, և ոչ առանց յուրաքանչյուր սուտրայի շուրջ երկարատև հիրավի խորամուխ խորհրդածության: Ընդ որում

շատ հնարավոր է, որ մի քանի տարի անց նորից նախաձեռնեմ վերախմբագրել իմ իսկ կատարած թարգմանությունը:

Ութսունմեկ իմաստախոսություններից բաղկացած այս ժողովածուն մի քանի հազարամյակ ծառայել է որպես Արևելյան փիլիսոփայության չափորինակ: Այն բնավ կրոնական բնույթի ստեղծագործություն չէ: Դաո Դե Ցզինը կամ Բնական Ուղու Ուսմունքը դարեր շարունակ եղել է կենցաղային և հոգևոր դաստիարակության ուղեցույց, խորհրդատվության աղբյուր՝ սկսած պետական կառավարումից, քաղաքականությունից, դիվանագիտությունից մինչև մարտական արվեստը ու ռազմագիտությունը, կենցաղային, ընտանեկան և միջանձնական հարաբերություններից մինչև բարոյականության, արվեստի ու փիլիսոփայական խորհրդածության բնագավառները:

Շատ կարևոր են համարում այս և նման բազմաթիվ այլ գրքերի թարգմանությունը հայերեն: Ամնվազն իմ ծրագրած հավաքածուի մեջ ևս մեկ գիրք ավելացրի:

Մի քանի զուտ տեղեկատվական տվյալներ Լաո Ցզիի և Դաո Դե Ցզինի մասին: Լաո Ցզի անունով փիլիսոփան ապրել է մ.թ.ա. 6-5 դարերում: Մ.թ.ա. 1-2 դարերի չինական պատմագրության «Փոփոխությունների գիրք» կամ «Շի Ցզին» գրքում նշվում է, որ նրա իսկական անունը եղել է Դան Լի և նա ծնվել է Չու գավառի Կու քաղաքում: Դան Լին եղել է 2օրո թագավորության արքայական գրադարանի գլխավոր հսկիչը: Լաո Ցզիի և նրա Դաո Դե Ցզինի մասին առաջին հիշատակումն արվել է մ.թ.ա. 3 դարում չին տարեգիր Սիմա Ցյանի կողմից, առաջին թարգմանությունները եվրոպական լեզուներով արվել են տասնիններորդ դարի վերջին:

Այս գիրքը պատկանում է այն յուրահատուկ գրքերի թվին, որոնց վերընթերցումը ամեն անգամ նոր մտավոր վայելքներ կպարգևի ընթերցողին: Սակայն ոչ մի դեպքում չի կարելի որևէ միտք կամ տող միանշանակ կամ բառացի հասկանալ: Յուրաքանչյուր սուտրա իր մեջ պարունակում է բառերով և ժամանակի հնությամբ կոդավորված խորագույն իմաստություն: Հին արևելքի իմաստունները երբեք ոչինչ միանշանակ չէին ասում, որպեսզի իրենց գաղտնիքները հեռու պահեն չարաշահումից և աղձատումից: Դա ինչ-որ չափով նման է մանկան անմիջական հարցերին հասուն մարդու տված

պատասխաններին: Բայց իրականում որքան ավելի իմաստուն է հասուն մարդը այնքան նրա պատասխանները մանկական անմեղ հարցերին ավելի պարզ են ու անկեղծ, քանզի ոչինչ այնքան մեծ վտանգի տակ չի դնում նոր հասունացող ու դեռ խոցելի անձնավորության ինքնությունն ու ամբողջականությունը որքան կիսատ կամ քողարկված ճշմարտությունները: Բայց թերևս նրանք նույնպես ճիշտ էին, երբեմն բաց ու անմիջական ասված ճշմարտությունը և իմաստությունը ոչ միայն չեն գնահատվում, այլ անգամ արժեզրկվում են այն ընդունողի վերաբերմունքից ու զուր փոշիանում: Երևի հենց այդ հեղինակագրկման փոշին է դարերի ընթացքում կուտակվելով կոդավորել ու քողարկել սուտրաների անմիջական իմաստը, կարծես պահանջելով, որ ընթերցողը պատրաստ ու արժանի լինի դրանց հետ մտավոր հաղորդակցվելու համար, ջանք գործադրի, որպեսզի դրանք տրվեն իրեն: Արևելյան մարտարվեստներում մի ասացվածք կա. Երբ աշակերտը պատրաստ է, ուսուցիչն ինքն է գալիս:

Անկեղծորեն կխոստովանեմ, որ կան սուտրաներ որոնց խորհուրդը ինձ համար մինչև օրս դեռ քողարկված է: Նաև կան սուտրաներ, որոնց խորհուրդներն ինձ համար ընդունելի չեն, ես ուղղակի ներքուստ մերժում եմ դրանք, կան նաև այնպիսիք, որ ինձ ստիպում են մտածել մշակութային և հոգևոր դաստիարակության խոր տարբերությունների մասին: Բայց Ղառ դե Ցզինի իմաստախոսությունները բազմատարածաչափ են և հիրավի էյնշտեյնի հարաբերականության տեսության նման՝ միաժամանակ պարզ և տիեզերական խորության խորհուրդ են պարունակում: Գուցե նաև ինչ-որ բան կորել է ժամանակային ու լեզվական զարգացումների ու փոխակերպումների ոլորապտույտներում: Թեև նույն սուտրան ամեն անգամ կրկին կարդալիս այն ասես նոր ու ավելի շոյալ խորությամբ է բացվում իմ առաջ, ճիշտ լոտոփ ծաղկի պես, և ամեն մի նոր ընկալում, կարծես դեռ անծանոթ մի նոր բուրմունք լինի:

Լիլիթ Մկրտչյան

Ուղին, որը կարելի է ոտքով անցնել, հարատև ու անփոփոխ չէ:

Անունը, որը կարելի է բառերով արտահայտել,

հարատև ու անփոփոխ չէ:

Անանուն է երկնքի ու երկրի ակունքը:

Անունով ընկալվում է միայն ակունքից ելած գոյի ձևը:

Ուղու խորհուրդն ընկալելու համար պիտի ազատվես իղծերից,

բայց եթե իղծերդ միշտ քեզ հետ են,

կտեսնես միայն ուղու արտաքին ձևը:

Երկունս էլ միակ ճշմարիտ Ուղու տարբեր ընկալումներն են,

ասես պատկերում են այն տարբեր կողմերից, և տարբեր

անուններ ունեն: Միասին դրանք դառնում են հայտնություն:

Իսկ այնտեղ, որտեղ հայտնությունն ավելի խորն է, բացվում են

գերագույն ու հիասքանչ ընկալման դարպասները:

Ընկալելով գեղեցկությունը, մարդիկ սկսում են տեսնել տգեղը,
 ընկալելով իմաստությունը,
 սկսում են հասկանալ իմաստության պակասը:

Ուստի գոյությունն ու անգոյությունը ծնում են մեկը մյուսին,
 դժվարից բխում է հեշտը և ընդհակառակը, երկարից
 պատկերացում են կազմում կարճի մասին, և կարճից ընկալում՝
 երկարը, բարձրն ու ցածրն ընկալվում են միմյանց
 հակադրությունից, երաժշտական հնչյունները
 ներդաշնակության են հասնում հարաբերելով միմյանց, իսկ
 նախորդն ու հաջորդը գաղափար են տալիս հերթականության
 մասին: Ահա թե ինչու իմաստունն իր գործն անում է առանց
 գործողության, ահա թե ինչու իմաստունն իր ասելիքն
 արտահայտում է առանց խոսքի:

Տեսանելի դառնալու համար ամեն ինչ վեր է խոյանում,
 և չկա մի բան, որն աշխարհին հայտնվելու համար սեղմվի կամ
 փոքրանա:

Ծնված ամեն ինչն աճում է, և աճը տեր չունի: Ամեն գոյ
 շարժվում է գոյության իր ընթացքով,
 և գոյությունը ինքնին ոչ մի ակնկալիք չունի:

Գործն ավարտվում է, բայց ոչինչ չի վերջանում,
 քանզի ամեն ինչի վերջը ամեն ինչի սկիզբն է:

Եթե մարդիկ իմաստուններով ու հմուտներով չիիանան,
մարդկանց միջև մրցակցություն չի լինի: Եթե մարդիկ բարձր
չգնահատեն զարդերն ու հազվագյուտ իրերը, գող ու ավազակ
չի լինի: Եթե մարդիկ ցանկություն ու նախանձ հրահրող բաներ
չտեսնեն, նրանց ոգին ու միտքը չեն խռովվի:

Ուստի երկրի իմաստուն տիրակալը դատարկում է մարդկանց
ուղեղները և լցնում նրանց ստամոքսները,
թուլացնում է կամքը և ամրացնում հսկորները:
Նա ձգտում է այնպես անել, որ ժողովուրդը գիտելիքներ ու
կրքեր չունենա, իսկ նրանք, ովքեր ունեն,
ծեռնպահ մնան գործելուց:
Քանզի, երբ չկա գործողություն,
համընդհանուր կարգուկանոն է տիրում:

Ուղին (Ղառն) դատարկ է,
 և անսպառ են դատարկության կիրառումները:
 Այնքան անընկալելի խորն է այն, որքան կարող է լինել միայն
 համայն գոյության ակունքը:

Եթե հարթես սուր անկյուններդ, քանդես խճճված հանգույցներդ,
 մեղմես պայծառությունդ ու դառնաս մյուսների պես անկարևոր
 ու աննկատ, կտեսնես Ուղու գերագույն մաքրությունը և
 անդրդվելի հանդարտությունը՝
 անսահմանության նման վեհ ու ինքնաբուխ:
 Ես չգիտեմ, թե ինչից է այն ծնունդ առել:
 Գուցե այն եղել է նույնիսկ ակունքից առաջ:

Երկինքն ու երկիրը չեն գործում բարին անելու ցանկությամբ,
 նրանք ամեն ինչ թողնում են գոյության ինքնահոսին:
 Իմաստունները չեն գործում բարին անելու ցանկությամբ, նրանք
 թողնում են, որ մարդիկ ապրեն սեփական հայեցողությամբ:

Մի՞թե երկնքի ու երկրի միջև եղած տարածությունը նման չէ
 դարբնոցի փուքսի: Երբ օղջ դուրս է մղվում, փուքսն իր ուժը չի
 կորցնում, այլ կրկին շարժման մեջ մտնելով,
 ավելի շատ օդ է փչում:

Ուստի շատ խոսելուց մարդ շուտ է հոգնում:
 Ամբողջական պահիր ներքին ուժդ և թիրախիդ խփելու համար
 առաջ մղիր այն՝ դարբնոցի փուքսից ելնող օդի նման:

Անկաժ (Յին) ոգին չի մեռնում, միշտ նույնն է մնում, ուստի
իզական սկիզբ ենք կոչում դա:

Ներա դարպասներից է ծնվել համայն աշխարհը, և դա այն
ակունքն է, որտեղից ելել են երկինքն ու երկիրը:

Հանդարտ ու ամբողջական է ներա ուժը:

Այդ ուժը քնքուշ է ու անսպառ:

Երկինքն ու երկիրը հարատև են, քանզի երկինքն ու երկիրն
 իրենցով կամ իրենց համար չեն ապրում, և դա է նրանց
 հարատևության գաղտնիքը:

Ուստի իմաստունն իր սեփական անձը վերջում է դնում, բայց
 հայտնվում է առջևում: Նա իր անձին վերաբերվում է այնպես,
 ինչպես կվերաբերվեր մի անձանոթի, որն ապրում է անկախ
 իրենից: Իսկ պատճառն այն է, որ նա սեփական նպատակներ
 չունի, և ազատ է բոլոր անձնական ցանկություններից:

Բարձրագույն կատարելությունը ջրի նման է:

Ջուրը կատարյալ է, քանզի այն ծառայում է բոլոր էակներին,
ջուրը կատարյալ է, քանզի ջուրն ամենահաս է ու ամենագնաց:

Ջուրը մարդուց ավելի հեռու և ավելի խորն է հասնում:

Ուստի ջրի ուղին նման է բնական Ուղուն (Ղաոյին):

Բնակարանի կատարելությունը նրա հարմարավետության մեջ է,
ճիշտ այնպես, ինչպես մտքի կատարելությունը հանդարտության

մեջ է, հարաբերությունների կատարելությունը դրանց
առաքինության մեջ է, կառավարության կատարելությունը
կայուն կարգուկանոն ապահովելու մեջ է, գործում կատարյալ
լինելը կախված է այդ գործն անելու հմտությունից, իսկ
ցանկացած շարժման կատարելությունը կախված է ճիշտ
ժամանակին այն կատարելուց:

Ուստի, երբ որևէ գործում կատարելության հասած մեկը չի
բողոքում իր ցածր դիրքից, ոչ ոք չի կարող երբևէ մեղադրել
նրան որևէ սխալի մեջ, որովհետև իր ցածր դիրքում նա
կատարյալ գործ է անում:

Երբ անոթը լի է, այն դժվար է տեղաշարժել:
Ուստի տեղից տեղ շարժելու համար անոթը պետք է դատարկել:

Եթե անդադար փորձես թրի սրությունը,
այն դեռ չօգտագործած կքթանա:
Երբ մարդու տունը լի է ոսկով ու թանկարժեք քարերով,
տանտերը չի կարող երկար պահպանել դրանք:

Երբ հարստությունը և փառքը գոռոզամտություն են ծնում,
կարող են փորձանք դառնալ մարդու գլխին:
Երբ գործն ավարտված է, և կատարողի անունը սկսել է մեծ
պատվի արժանանալ, ժամանակն է հեռանալ:
Ղա է երկնային Ուղին:

Երբ հոգևորն ու մարմնականը միասնաբար ճեղհեն, ուժեղս ։

Բայց արտաքինը ճարձկն ։

Երբ ճարձկն՝ կենսամեծության՝ կենսամեծ կարևոր շնչառության
սխալ, հաղթում է այն ճեղհության զննարկի աստիճանին, կարող

։ ճանկան պահանջարկն ու ճարձկն դառնալ ։

Երբ ճարձկն իր ճարձկն ճարձկն է յայն կանգնածին ու

կենսական լավիկ, մեղադրանքով ։ Ես, հասարակ

մարմնով ։

Այ՛ն հասարակ է պինդ մարմնովն ու պարզաբան կառավարել
յանկանով որևէ հարմար

Այ՛ն հասարակ է լավագույն դավան ճեղհ ու լավագույն
յայնին պահանջարկն ու անհրաժեշտ ։

Այ՛ն հասարակ է հասնել արդյունքի համար անհրաժեշտ
կենսամեծության լավանդակին ու կենսամեծ համար լավանդակ ։

Բայց (հարկ) ։ անհրաժեշտ յայն պարզ ու անհրաժեշտ ։

Բայց է մեծ յայն պարզ ու չի համարվում լավագույն անհրաժեշտ ։

Բայց է անհրաժեշտ լավագույն, լավագույն պարզագույն յայն ։

Բայց է համարվում անհրաժեշտ, լավագույն յայն անհրաժեշտ ։

Դեռ ։ Դեռ պարզաբան համարվում ։

Երեսուն ճաղ միանալով անիվ են կազմում, բայց ճաղերի
միացման կետում առանցքի համար թողած անցքն է հնարավոր
դարձնում անվի գործածումը:

Կավը ձևավորելով անոթներ են ստեղծում, բայց անոթի
գործածումը կախված է դրա դատարկությունից:

Պատերի մեջ դուռ ու լուսամուտ են կտրում բնակարան
ստեղծելու համար, բայց բնակարանի գործածումը կախված է
ներսում եղած դատարկ տարածությունից:

Ուստի այն, ինչ արդեն գոյություն ունի, կարող է փոխակերպվել
իր հակադիրին, իսկ այն, ինչ չկա (դատարկ տեղ է), կարող է
անսահման կիրառումներ ունենալ:

Հինգ գույներից մարդու տեսողությունը մթագնում է:

Հինգ հնչյուններից մարդու լսողությունը խլանում է:

Հինգ համերից մարդու քիմքն անզգայանում է:

Արագընթաց շարժումն ու որսը մաշում են մարդու սիրտն ու պղտորում միտքը: Թանկարժեք ու հազվագյուտ իրերը չարության ու հանցանքի են դրդում մարդուն:

Ուստի իմաստունը կարևորում է շնորհակալ ստամոքսը և անտեսում անկուշտ աչքը: Նա հրաժարվում է վերջինից և բավարարվում առաջինով:

Փառքն ու անպատվությունը հավասարապես սարսափելին են:

Մեծ հաջողությունն ու մեծ դժբախտությունը պետք է դիտել

որպես հավասարազոր իրավիճակներ:

Ի՞նչ ասել է փառքն ու անպատվությունը հավասարապես

սարսափելի են: Անպատվությունը՝ մեծ փառք ու պատիվ

վայելելուց հետո, ցածր ու մերժված վիճակում հայտնվելու

փաստն է: Ուստի փառքի ծեռք բերումն իր հետ բերում է նաև

այն կորցնելու վտանգի ընկալումը, և փառքի ու պատվի

կորուստը հանգեցնում է ավելի մեծ խայտառակության

արժանանալու վախին: Ահա թե ինչ նկատի ունենք, երբ ասում

ենք, որ փառքն ու անպատվությունը հավասարապես

սարսափելին են:

Իսկ ի՞նչ ասել է՝ մեծ հաջողությունն ու մեծ դժբախտությունը

պետք է դիտել որպես հավասարազոր իրավիճակներ: Այն, ինչը

կարող է ինձ մեծ հաջողության հասցնել կամ մեծ

դժբախտություն պատճառել, իմ մարմինն է. այն, ինչը ես կոչում

եմ «ես»: Եթե ես մարմին չունենամ, ի՞նչ մեծ դժբախտություն

կարող է պատահել ինձ:

Ուստի այն առաջնորդը, որը ղեկավարում է իր

թագավորությունը այնպես, ինչպես վերաբերվում է իր սեփական

անձին, ժողովրդի հարգանքին ու պատվին արժանի տիրակալ է,

և այն առաջնորդը, որը ղեկավարում է իր թագավորությունը

այնպիսի սիրով, ինչպիսին տածում է իր սեփական անձի

նկատմամբ, արժանի է պետություն ղեկավարելու

վստահությանը:

Նայում ենք նրան ու չենք տեսնում,
 ուստի ասում ենք՝ «համամասնական» է:
 Ականջ ենք դնում նրան ու չենք լսում,
 ուստի ասում ենք՝ «ներդաշնակ» է:
 Փորձում ենք բռնել ու չենք հաջողում,
 ուստի ասում ենք՝ «աննյութական» է:
 Անհնար է նկարագրել այս երեք հատկություններն ունեցող
 գոյին, ուստի միասին նրանք կոչվում են Ուղի:

Նրա վերին մասը լուսավոր չէ, և նրա ստորին մասը մութ չէ:
 Նրա փոխակերպումներն անվերջ են,
 և անհնար է դրանք անվանել:
 Այն կրկին վերադառնում է, որպեսզի կրկին հեռանա:
 Ահա թե ինչու ենք այն անվանում Անձնության Ձև,
 Անտեսանելիության Նմանություն,
 և նրա անունն է Աներևոյթ ու Անբնութագրելի:

Հանդիպում ենք նրան ու չենք տեսնում նրա դեմքը:
 Հետևում ենք նրան ու չենք տեսնում թիկունքը:
 Երբ այսօրվա իրողություններում կողմնորոշվելու համար
 առաջնորդվում ենք հին ժամանակների սկզբունքներով և կարող
 ենք ընկալել այն, ինչն ընկալված է եղել շատ հինում,
 կոչում ենք դա՝
 Ուղու (Ղաոյի) անվերջանալի ընթացքը:

Հին ժամանակներում հմուտ վարպետները խորամուխ և անվերապահ նվիրումով էին ընկալում Ուղու (Դաոյի) խորհուրդները, և խորանում էին մարդկանց մեծամասնության համար անհասանելի ճանաչողության մեջ:
Փորձեն նկարագրել, թե ինչպիսին էին նրանք:

Նրանք կծկված էին՝ ծննանը գետը ոտքով անցնողի պես, երկյուղած էին՝ շրջապատում ամեն ինչից վախեցողի պես, գուսպ էին՝ տանտիրոջից ամաչող հյուրի պես, աննկատ էին՝ հալչող սառույցի պես, համեստ էին՝ դեռ անմշակ ու անծև փայտի պես, անտեր էին՝ չքնակեցված հովտի պես, վանող էին՝ ցեխոտ ջրերի պես:

Ո՞վ կարող է ցեխոտ ջուրը պարզ դարձնել: Հանգիստ թող, և կամաց-կամաց ինքն իրեն կպարզվի:
Ո՞վ կարող է հանգստություն ստեղծել: Թույլ տուր, որ շարժումը կատարվի, և նրա կողքին ինքնըստինքյան հանգստություն կստեղծվի:

Նրանք, ովքեր հետևում են Ուղու (Դաոյի) այս սկզբունքին, տարված չեն սեփական ցանկություններով: Ուստի չունենալով սեփական ցանկություններ և կլանված չլինելով սեփական անծով, նրանք կարող են իրենց թույլ տալ խղճուկ տեսք ունենալ և չամաչել հնամաշ ու աղքատ երևալուց:

Կատարելության հասնելու համար առաջին հերթին պետք է
 հասնել կատարյալ անդորրի,
 քանզի միայն անդորրը չի խանգարում բնական ընթացքին:
 Աշխարհում ամեն ինչ անցնում է զարգացման ուրույն
 ճանապարհով և վերադառնում իր նախնական վիճակին:
 Բուսական աշխարհում յուրաքանչյուր գոյ, լիարժեք աճ
 ունենալուց հետո, վերադառնում է իր արմատներին: Կատարյալ
 հանդարտությունը հենց այդ վերադարձն է արմատներին՝
 ճանապարհը կրկին սկսելու համար, ուստի կատարյալ
 հանդարտությունը կարելի է բնութագրել որպես գոյի կատարյալ
 բավարարումը իրեն նախանշված նպատակով:

Բավարարման այս դրսևորումը հարատև օրենք է:
 Հարատև փոխակերպման օրենքի իմացությունը մարդուն
 իմաստուն է դարձնում: Այս օրենքի չիմացությունը հանգեցնում է
 չիմնավորված ու անկանոն շարժման և դրդում չարիք գործել:
 Հարատև փոխակերպման օրենքի իմացությունը մեծ հզորություն
 ու դիմացկունություն է տալիս, ինչը հանգեցնում է բոլոր գոյերի
 միջև ստեղծված զգայական միասնությանը:
 Զգայական միասնությունից ծնվում է արքայական
 բնավորությունը, իսկ նա, ով արքայատես ու արքայաբարո է,
 երկնային բնութագիր է ստանում, իր երկնային նմանության մեջ
 միանալով Ուղուն (Ղաոյին):

Միանալով Ուղուն (Ղաոյին)՝ նա ապրում է երկար և իր
 մարմնական կյանքի վերջում խուսափում է փտելու վտանգից:

Հին դարերում ասում էին, որ լավագույն տիրակալը նա է, ում
մասին ժողովուրդը նույնիսկ չգիտի:

Քիչ ավելի վատն է այն տիրակալը, որը ձգտում է արժանանալ
ժողովրդի սիրուն ու վստահությանը:

Իրոք վատն է այն տիրակալը, որից ժողովուրդը վախենում է:
Իսկ բոլորից վատն է այն տիրակալը, որին ժողովուրդն
արհամարհում է:

Ուստի, հնում ասում էին, երբ տիրակալների հավատը Ուղու
(Դաոյի) մեջ խոր չէ, նրանք սկսում են ձգտել նվաճել ժողովրդի
հավատը:

Որքա՞ն խոհեմ էին հնում տիրող իշխանները՝ իրենց
սակավախոսությամբ ընդգծելով իրենց ասածի կարևորությունը:

Նրանց գործերն արվում էին, և նախաձեռնությունները
հաջողվում, մինչդեռ ժողովուրդը մտածում էր.

«Մենք ենք մեր գլխի տերը»:

Երբ մարդիկ դադարում են ճանաչել Մեծ Ուղին,
բարեգործությունը և արդարությունը նույնպես մոռացվում են, և
արժեվորվում են խորամանկությունն ու նենգությունը,
և ծնվում է մեծ կեղծավորությունը:

Երբ ազգականների միջև կորչում է ներդաշնակությունը,
սկսում է արժեվորվել որդիական սերը:
Երբ նահանգների ու իշխանական ընտանիքների միջև
անհաշտություն է սկսվում, հայտնվում են իշխանին
հավատարիմ նախարարները:

Եթե կարողանայինք հրաժարվել մեր մեծապատվությունից և անտեսել մեր իմաստասիրությունը, մարդիկ հարյուրապատիկ անգամ ավելի լավ կապրեին:

Եթե կարողանայինք հրաժարվել մեր բարեգործությունից և անտեսել մեր արդարացիությունը, մարդիկ կրկին կդառնային մարդասեր ու բարեգործ:

Եթե կարողանայինք հրաժարվել մեր արհեստական ու մտածածին հարմարություններից և շահամոլ ծրագրերից, գողեր ու կոռուպտիչներ այլևս չէին լինի:

Կառավարման այս երեք սկզբունքներին հետևողները համարում են, որ հնում կառավարումը զուրկ է եղել նրբագեղությունից և նոր անուններ են հորինում մեծարման իրենց ծարավը քողարկելու համար: Բայց հասարակ հայեցողությունը և հստակ ու ճշմարիտ գործողությունները թույլ կտան խուսափել շահամոլ նպատակներից և գայթակղություններից:

Երբ հրաժարվենք կեղծ իմաստասիրությունից, էլ ոչ մի հոգս չենք ունենա: Թեև շատ քիչ տարբերություն կա բարձրաձայն ասված անկեղծ, հաստատակամ «այո»-ի և կեղծ ու շողոքորթ «այո»-ի միջև, գաղափարային տարբերությունը մի ամբողջ անդունդ է, որը ոչինչ չի կարող լցնել:

Այն, ինչից մարդիկ խորշում են ու վախենում, իրոք վախ ու խորշանք է ներշնչում, բայց որքա՞ն բազմաթիվ ու անսահման խորն են այն հարցերը, որոնք մնում են անպատասխան վախի ու խորշանքի պատճառով:

Շատ-շատերը բավարարված ու ինքնագոհ են երևում, ասես ամեն մի օրը նրանց համար տոնական ճաշկերույթ է, ասես գարնանային օրով բարձր աշտարակում նստած ինչ-որ բան են տոնում: Միայն ես եմ անտարբեր ու անհաղորդ:

Ցանկություններս ասես դեռ երբեք չեն արթնացել: Ես նման եմ մանկան, որը դեռ ոչ մի անգամ չի ժպտացել:

Կողքից նայողի համար ես մերժված եմ ու միայնակ, կարծես ո՛չ տուն ունեմ, ո՛չ ինձ սպասող մեկը: Շատ-շատերն ունեն այնքան, որ կարող են բավարարել իրենց կարիքները և դեռ մի բան էլ խնայել: Միայն ես կարծես կորցրել եմ ամեն ինչ:

Միտքս հիմար մարդու մտքի նման է:

Մտքումս ունայնություն է ու քաոս:

Հասարակ մարդիկ լուսավորված ու պայծառամիտ են երևում: Միայն ես եմ տգետ ու մթության մեջ: Հասարակ մարդիկ ասես լի են խորաթափանցությամբ: Միայն ես եմ բթամիտ ու շփոթված: Ես նման եմ բաց ծովում մոլորվածի կամ հանգրվանելու տեղ չունեցողի: Բոլորը զբաղված են իրենց գործերով, մինչդեռ ես կարծես մի թափառական անտունի լինեմ, որը ո՛չ գործ ունի, ո՛չ որևէ գործ անելու հմտություն:

Ուստի ես շատ տարբեր եմ ուրիշներից, բայց ես գնահատում եմ ինձ սնող կենսատու Ուղին:

Բնության ամենահզոր ուժերը բխում են միակ և անհուն
ակունքից:

Ո՞վ կարող է նկարագրել այն:

Մեր աչքի համար այն անտեսանելի է, մեր ծեռքի համար՝
անշոշափելի: Անտեսանելի և անշոշափելի ակունքից են բխում
բոլոր գոյերի նախակերպերը: Ուղին խորն է, մութ և անընկալելի:

Ուղու մեջ է ամեն ինչի էությունը:

Ճշմարտությունը, որը տեսնելիս կարելի է նկարագրել,
բացահայտվում է ուղուց ծնված էությունների
բազմազանությամբ:

Ուղին այդպիսին է հիմա և այդպիսին է եղել միշտ:
Անսահման ու անվերջանալի է այն, և Ուղու անվերջանալի
բազմազանությունից ծնվում է ամեն ինչի ծնը,
և ոչինչ երբեք չի կորչում:

Որտեղի՞ց գիտեն, որ դա է գոյերի անվերջանալի
բազմազանության բացատրությունը:

Այդ իմացությունն ինձ տվել է ինքը՝ Ուղին:

Հնում ասում էին «Կիսատն ավարտվում է, ծուռն ուղղվում,
դատարկը լցվում է, մաշվածը փոխարինվում նորով:
Նա, ում ցանկությունները սակավ են, ստանում է այն ամենը, ինչ
ուզում է, իսկ նա, ում ցանկությունները բազմաթիվ են,
մնում է ձեռնունայն»:

Իմաստունի խոհեմությունը մի սկզբունք ունի: Նա ազատ է
ինքնացուցադրման ծգտումից, ուստի փայլում է: Նա չի ծգտում
ինքնամեծարման, ուստի գնահատված է: Նա չունի
ինքնագովերգման կարիք, ուստի նրա արժանիքները
ճանաչված են: Նա չի հագենում ինքնագոհությամբ, ուստի
հասնում է մեծագույն գերազանցության:
Պատճառն այն է, որ նա չի ծգտում մրցել,
ուստի ոչ ոք չի կարող մրցել նրա հետ:

Իզուր չէին ասում հնում. «Կիսատն ավարտվում է»:

Նա, ով քիչ է խոսում, ամբողջական է պահում իր անմիջական
 էությունը: Ուժեղ քամին ամբողջ առավոտ չի փչում, հանկարծ
 սկսված անձրևն ամբողջ օրը չի գալիս:

Ու՞մ շնորհիվ են լինում քամին ու անձրևը. երկնքի ու երկրի:
 Եթե նույնիսկ երկինքն ու երկիրը չեն կարող երկար անել
 իրենց նախածեռնած գործը,
 ուրեմն որքա՞ն քիչ բան կարող է անել մարդը:

Ուստի, երբ մեկն ուզում է Ուղին (Ղաոն) դարձնել իր գործը,
 Ուղուն հետևողները համակարծիք կլինեն նրա հետ, և նրանք,
 ովքեր Ուղու ճշմարիտության ցուցադրումը դարձրել են իրենց
 կյանքի նպատակը, նույնպես համակարծիք կլինեն նրա հետ, և
 անգամ նրանք, ովքեր, ծախողվել են ուղուն հետևելու գործում և
 չեն կարողացել իրենց կյանքը օրինակելի դարձնել,
 նույնպես կհամաձայնեն նրա հետ:

Ուստի նրանք, ովքեր համակարծիք են Ուղու մասին, կվայելեն
 Ուղին ճանաչելու երջանկությունը, նրանք, ովքեր ձգտում են
 ցուցադրել Ուղու ճշմարիտությունը,
 կվայելեն իրենց նպատակին հասնելու երջանկությունը:
 Բայց երբ ուսուցիչը կասկածներ ունի, նրա հավատի պակասն
 ազդում է աշակերտների վրա:

Նա, ով կանգնած է ոտքերի մատներին,

չի կարող երկար կանգնել:

Նա, ով չափազանց մեծ քայլեր է անում, չի կարող հեռուն գնալ:

Ուստի նա, ով ցուցադրում է իրեն, չի փայլում:

Նա, ով փառաբանում է ինքն իրեն, փառքի չի հասնում:

Նա, ով պարծենում է, չի գնահատվում,

նա, ով մեծարում է ինքն իրեն, չի բարձրանում:

Ուղին ճանաչողի համար դա նույնքան տհաճ է, որքան ուտելիքի
հնացած մնացորդը, կամ մարմնի վրա հայտնված բշտիկը:

Ուստի նրանք, ովքեր հավատարիմ են Ուղուն,

չեն ընդունում այդ երևույթները

և թույլ չեն տալիս, որ դրանք կատարվեն իրենց կողքին:

Կար մի ամբողջական, բայց անանուն տարր, որը գոյություն ուներ մինչև Երկինքն ու Երկիրը: Որքա՞ն հանդարտ էր այն ու անձև, միայնակ, անհաղորդ, անփոփոխ, ամենափառ և անսպառ: Այն կարող էր համարվել համայն գոյության Մայրը:

Ես չգիտեմ նրա անունը, ուստի անվանում եմ այն Ուղի:
Փորձելով նկարագրել այն, կանվանեմ Մեծ Ուղի:

Մեծ է այն, քանզի հոսում է անվերջանալի ընթացքով:
Անցնում, հեռանում է, որպեսզի կրկին վերադառնա:
Դա է նրա մեծությունը: Երկինքը մեծ է, Երկիրը մեծ է, մեծ է նաև իմաստուն տիրակալը: Համայն տիեզերքում չորս մեծություն կա, և իմաստուն տիրակալը այդ չորսից մեկն է:

Մարդկային օրենքները բխում են Երկրից: Երկրի օրենքները ծնվում են Երկնքից: Երկնքի օրենքները սկիզբ են առնում Ուղուց (Դառյից):
Ուղու օրենքը բխում է հենց իրենից:

Ծանրը թեթևի արմատն է: Անշարժությունը շարժման սկիզբն է:

Ուստի իմաստուն իշխանը ամբողջ օրը մարտաշարժի մեջ ընթանալով, հեռու չի գնում իր բեռնատար սայլերից: Թեև նրան կարող են հիասքանչ հեռանկարներ սպասել ամջևում, բայց նա համբերատար մնում է իրեն վայել տեղում, անտարբեր բոլոր խոստումնալից հեռանկարների նկատմամբ: Ինչպե՞ս կարող է հազարավոր մարտակառքերով զորք կառավարող իշխանը թեթև պահել իրեն թագավորության ամաց: Եթե նա թեթևամիտ գործի, ուրեմն կորցրել է իր ծանրության արմատը, եթե անհամբեր լինի ու շտապի, կկորցնի իր գահն ու իշխանությունը:

Հմուտ ճամփորդը ո՛չ անվի, ո՛չ էլ ոտքի հետք չի թողնում:
 Հմուտ ճառասացը ոչ մի այնպիսի բան չի ասում, որը կարող են
 օգտագործել իր դեմ: Հմուտ հաշվապահը համրիչով չի հաշվում,
 բայց երբեք չի սխալվում: Հմուտ փականագործը կողպեք ու
 սողնակ չի օգտագործում, բայց նրա փականն անհնար է բացել:
 Հմուտ հյուսողը հանգույցներ չի անում, բայց նրա հյուսածն
 անհնար է քանդել: Ճիշտ այդպես իմաստուն ղեկավարը մեծ
 հմտությամբ է վարվում իր մարդկանց հետ և ոչ մեկի
 վստահությունը երբեք չի կորցնում: Իմաստունը մեծ
 հմտությամբ փրկում է բոլոր իրերը, ուստի ոչինչ դեմ չի նետում:
 Սա կոչում են. «Մութ ճանապարհը լուսավորել անտեսանելի
 լույսով»:

Ուստի հմտություն ունեցողը վարպետ է, որից պետք է օրինակ
 վերցնի նա, ով հմտություն չունի: Իսկ նա, ով հմտություն չունի,
 պետք է բարձրացնի և ուժեղացնի իր վարպետի
 հեղինակությունը: Եթե աշակերտը չի մեծարում իր վարպետին,
 իսկ վարպետը չի գովում իր աշակերտին, կողքից նայողը,
 որքան էլ խորաթափանց լինի, կարող է սխալ կարծիք կազմել
 նրանց մասին:

Սա կոչում են «Փոխադարձության գերագույն հայտնություն»:

Նա, ով ճանաչում է Ուղու արական հզոր ուժը, երբ տեսանելի է միայն նրա քնքուշ կանացի մեղմությունը, տեսնում է, թե ինչպես են բազում կարկաչուն առուները, լցվելով մի հունի մեջ, մեծ գետ դառնում: Երկնքի տակ եղած ամեն ինչը վերադառնում է Ուղու մեջ, և այդպիսով Ուղին պահպանում է իր մնայուն կատարելությունը միշտ պարզ ու անբիծ, մաքուր և անմեղ մանկան պես:

Նա, ով գիտի, թե ինչպես է գրավում ճերմակը, մինչդեռ ինքն իր խոհեմ համեստությամբ միշտ մնում է սևի ստվերում՝ խոհեմության օրինակ ցուցադրելով համայն երկնքի տակ բոլոր ապրողներին, վերադառնում է անփոփոխ ու կատարյալ բազմազանության հունը, այսինքն մարդու նախնական վիճակին:

Նա, ով գիտի փառքի փայլը, բայց գերադասում է անհայտությունը, իր ներկայությունը քողարկում է անթափանց վարագույրով, որի տակ, հասնելով իր ճանապարհի վերջին, հանգչում է համայն աշխարհում եղած ամեն ինչը:

Այդպես է հարատև կատարելությունը կատարում իր ճանապարհի բոլորաշրջանը, և տարեց մարդու մեջ մենք կրկին տեսնում ենք անմեղ մանկանը:

Ամռան կավը, երբ տրորում ու ձև են տալիս դրան, գեղեցիկ ու պետքական անոթներ է դառնում: Իմաստունը, երբ նրան ընդգրկում են երկրի կառավարման մեջ, կատարյալ առաջնորդ է դառնում և իր կիրառած օրենքներում ոչ մի բռնություն թույլ չի տալիս:

Երբ ինչ-որ մեկն ուզում է զավթել իշխանությունը և ձգտում է իրականացնել դա բռնությամբ, ես գիտեմ, որ նա հաջողության չի հասնի: Իշխանությունը ոգու պես փխրուն և անորսալի է և չի

կարող նվաճվել բռնի գործողությամբ:

Ով փորձում է բռնությամբ նվաճել մի բան,

միայն ոչնչացնում է այն:

Ով փորձում է ուժով պահպանել մի բան,

անպայման կորցնում է այն:

Իրերի ընթացքն ու կեցության բնույթն այնպիսին են, որ այն, ինչն առջևում էր, կհայտնվի հետևում, այն, ինչը ջերմացնում էր, կսառչի, ուժեղը կդառնա թույլի զոհը: Ճիշտ այդպես հինավուրց, մեծ քաղաքների ավերակները ծաղրում են մեր ծրագրերն ու կատարած աշխատանքը:

Ուստի իմաստունը հրաժարվում է ավելորդ ջանքերից, անմիտ շքեղությունից և անցողիկ գայթակղություններից:

Նա, ով Ուղուն համահունչ սկզբունքով ծառայում է իր իշխանին,
 երբեք իշխանությունը բռնությամբ չի վերցնի իր ձեռքը:
 Քանզի բռնության հատուցումը բռնություն է:

Զորքի անցած տեղում, փուշ ու տատասկ է աճում:
 Մեծ պատերազմներից հաջորդում է սովը:

Հնուտ գորավարը որոշիչ հարված հասցնելուց հետո
 դադարեցնում է բռնությունը: Նա չի շարունակում հարձակվել՝
 իր ուժն ու գերազանցությունը ցուցադրելու համար: Հաղթական
 հարվածից հետո նա կանգ է առնում, ինքն իրեն թույլ չտալով
 պարծենալ կամ գոռոզանալ: Նա հարվածում է, որովհետև
 հարկադրված է: Հարձակվում է միայն կարիքից ելնելով, բայց ոչ
 իր վարպետությունը ցուցադրելու համար:

Հասնելով կատարյալ հասունության վիճակին,
 ամեն ինչ սկսում է ծերանալ:
 Այն, ինչը համահունչ չի շարժվում Ուղուն,
 ժամանակից շուտ է մահանում:

Զենքերը, որքան էլ գեղեցիկ լինեն, չարի գործիք են՝ ատելի բոլոր ապրող արարածների համար: Ուստի նրանք, ովքեր ճանաչում են Ուղին, խուսափում են զենքերից:

Իմաստուն իշխանի համար խաղաղության օրոք առավել պատվավոր է ծախ կողմը, բայց պատերազմի օրոք՝ աջը:

Քանզի նա զենքը վերցնում է միայն կարիքից ելնելով:

Սուր զենքերը չարի գործիք են և վայել չեն գերապատիվ իշխանին, նա օգտագործում է դրանք միայն անհրաժեշտության դեպքում և զնահատում է խաղաղությունն ու անդորրը:

Նրա համար զենքի ուժով տարած հաղթանակը պատվաբեր չէ:

Տոնել զենքի ուժով տարած հաղթանակը՝ նշանակում է գովերգել ու մեծարել մարդասպանությունը:

Նա, ով հրճվում է մարդասպանությամբ տարած հաղթանակով, չի կարող երկար իշխել:

Տոնական արարողությունների ժամանակ իշխանի ծախ ուսին մոտ կանգնելը մեծագույն պատիվ է: Սգո արարողության ժամանակ առավել պատվավոր է աջը:

Բանակի հրամանատարական կազմում Երկրորդ զորապետը միշտ կանգնում է Իշխանի ծախ կողմում: Գլխավոր զորապետը կանգնում է Իշխանի աջ կողմում: Գլխավոր զորապետին հատկացվում է աջ կողմը, ինչպես սգո արարողությունների ժամանակ: Քանզի նա, ով բազում կյանքեր է խլել, պետք է դառնագին ողբա իր զոհերի համար, ահա թե ինչու մարտում հաղթողը միշտ պետք է կանգնի սգո արարողության համար հատկացված տեղում:

Անսպառ ու անփոփոխ Ուղին (Դառն) անուն չունի:

Թեև իր սաղմնային պարզության մեջ այն կարող է անսահման
փոքր լինել, աշխարհում ոչինչ չի կարող նվաճել այն:
Ամենակարող Կայսրն իսկ, ճանաչելով Ուղին, կդառնա նրա
խոհեմ հպատակը:

Երկինքն ու երկիրը զուգավորվում են Ուղու (Դառնի)
խորհուրդով և կենարար ցողով ոռոգում համայն աշխարհը և
առանց մարդկանց միջամտության, ասես սեփական ընթացքով,
հասնում են ամենուր:

Գործողություն դառնալով՝ Ուղին անուն է ստանում: Անուն
ստանալով՝ ճանաչելի է դառնում մարդկանց համար:
Ճանաչելով Ուղին՝ մարդիկ սկսում են վայելել Ուղու տված
խաղաղությունը: Երբ մարդիկ սովորում են վայելել Ուղու տված
խաղաղությունը, փրկվում են ծախողվելու և սխալվելու
վտանգներից:

Ուղին (Դառն) համայն աշխարհի հետ կապված է այնպես,
ինչպես հովիտներից հոսող վտակները կապված են մեծ գետերի
ու ծովերի հետ:

Նա, ով գիտի ուրիշներին, խորաթափանց է: Նա, ով գիտի ինքն
 իրեն, իմաստուն է: Նա, ով հաղթում է ուրիշներին, ուժեղ է: Նա,
 ով հաղթում է ինքն իրեն, հզոր է: Նա, ով բավարարված է իր
 ունեցածով, հարուստ է: Նա, ով չի դադարում եռանդով
 կատարել իր սկսած գործը,
 մեծ կամքի տեր է:

Նա, ով իր զբաղեցրած դիրքում բավարարում է իրենից
 սպասվող պահանջները, երկար է դիմանում:
 Նա, ով մեռնում է, բայց չի մոռացվում, ապրում է հավերժ:

Մեծ Ուղին (Դաուն) ամենուր է: Ուղին և՛ ձախից է, և՛ աջից:

Ամեն ինչ վերարտադրվում է Ուղու շնորհիվ, ամեն ինչ ծնվում և սնվում է Ուղուց: Երբ նրա աշխատանքն ավարտվում է, նա չի հավակնում իր գործն ավարտված համարել: Նա կյանք ու ծն է պարգևում բոլոր գոյերին՝ չհավակնելով լինել նրանց տերն ու աստվածը, նա անխտիր ներկա է բոլոր աննշան փոքր գոյերում:

Բոլոր գոյերը վերադառնում են իրենց արմատներին ու վերջանում և չգիտեն, որ Ուղին է տանում նրանց այդ ճանապարհով, և նա անխտիր ներկա է բոլոր վիթխարի գոյերում:

Ուստի ճիշտ նույն կերպ իմաստունը կարող է իրագործել իր մեծ գործերը, և միայն չձգտելով մեծության՝ կարող է իրոք հասնել մեծության:

Նրան, ով հետևում է Մեծ Ուղուն (Ղառյին), ծառայում է համայն աշխարհը: Մարդիկ նրա մոտ են գալիս, որովհետև նա չի վնասում, նա միայն խաղաղություն և անդորր է պարգևում:

Գեղեցիկ երաժշտությունն ու առատ հյուրասիրությունը կստիպեն հյուրին միառժամանակ մնալ ու վայելել դրանք, բայց դա երկար չի տևի: Մինչդեռ, թեև բառերով նկարագրված Ուղին ո՛չ համ ունի, ո՛չ հոտ, թեև այն անտեսանելի է ու անլսելի, նրա գործածման ձևերն ու գոյությունը անսպառ են ու անվերջանալի:

Ներշնչելուց առաջ, անշուշտ պետք է արտաշնչել:

Ուրիշին թուլացնելուց առաջ պետք է նախ ինքդ ուժ հավաքես:

Եթե մեկն ուզում է գահընկեց անել մի իշխանի, ուրեմն ինքը պետք է իշխան դառնա: Եթե ոչ մի բան չես նվիրել, չես էլ կարող հետ պահանջել: Սա է «Ճանապարհը լուսավորող անտեսանելի լույսը»:

Նուրբն ու թույլը հաղթում են կարծրին և ուժեղին:

Ձուկը չի կարելի հանել ջրից, ճիշտ այնպես ինչպես տիրակալը չպետք է ի ցույց դնի ժողովրդին երկրի հարստացման ուղիները:

Ուղին իր բնական ընթացքով ոչինչ չի անում (ոչինչ չի անում
զուտ անելու համար),
բայց չկա աշխարհում մի բան, որ այն չանի:

Եթե իշխաններն ու արքաները կարողանային Ուղուն համընթաց
շարժվել, երկրում ամեն ինչ նրանց կառավարման ներքո
ինքնըստինքյան ու բնականոն ընթացքով կշարժվեր:

Եթե այդ շարժումը լիներ իմ գերագույն ցանկության առարկան,
ես այն կարտահայտեի անանուն պարզությամբ:

Անանուն պարզությունը ազատ է բոլոր արտաքին
նպատակներից:

Առանց մեր ցանկության, ամեն ինչ շարժվում է խաղաղ ու
հանգիստ, բնականոն ընթացքով, ասես սեփական կամքով:

Նա, ով առավելագույն չափով տիրապետելով Ուղու (Դաոյի) առաքինություններին, չի ձգտում ցուցադրել դրանք, ոչինչ չի կորցնում: Նա, ով ունենալով Ուղու ամենաչնչին առաքինությունը, ամեն կերպ ձգտում է ցուցադրել այն, իրականում ոչինչ էլ չունի:

Նա, ով առավելագույն չափով տիրապետելով Ուղու (Դաոյի) առաքինություններին, ոչ մի անբնական բան չի անում, որևէ բան անելու կարիքը չունի: Նա, ով ունենալով Ուղու ամենաչնչին առաքինությունը, անդադար բանում է հանուն ինչ-որ շահի, ստիպված կլինի միշտ և ունայն բանել:

Նա, ով օժտված է մեծ մարդասիրությամբ, միշտ ձգտում է արտահայտել դա, թեև դրա կարիքը չունի: Նա, ով օժտված է մեծ արդարամտությամբ, միշտ ձգտում է իրականացնել այն, որովհետև միշտ արդարադատության կարիքն ունի:

Նա, ով մեծապես ավանդապաշտ է, միշտ ձգտում է ցուցադրել դա, և երբ մարդիկ չեն ընդունում նրա ավանդապաշտությունը, պատրաստ է բռնությամբ հաստատել այն:

Ուստի, երբ մարդիկ կորցնում են Ուղին (Դաոն), հայտնվում է առաքինությունը, երբ կորցնում են առաքինությունը, հայտնվում է մարդասիրությունը, երբ կորչում է մարդասիրությունը, հայտնվում է արդարադատությունը, իսկ երբ կորչում է արդարադատությունը, հայտնվում է ավանդապաշտությունը:

Իսկ ավանդապաշտությունը, որը բխում է խեղաթյուրված նվիրվածությունից և կույր հավատից, միշտ պատրաստ է խռովություն ծնել:

Ուստի նա, ով ասում է, որ գիտի Ուղին, տեսնում է ծաղիկը, բայց չի նկատում պտուղը:

Իմաստունը սպասում է մնայուն պտուղին և չի տարվում անցողիկ ծաղիկներով: Ուստի իմաստունը ընտրում է ամենակարևորը և հրաժարվում է մնացածից:

Հնուց ի վեր կատարյալ ամեն ինչը միասնական է եղել Ուղու
(Դաոյի) հետ.

երկինքը՝ իր պարզությամբ ու պայծառությամբ,
երկիրը՝ իր կարծրությամբ ու կայունությամբ,
ուղուց սնվող ոգիները՝ հզորացած ուղուց ստացած ուժով,
առատ ու բերքատու հովիտները՝
հարստացած ուղու փթթանքով:

Բոլոր ողջ արարածները, ուլթեր ապրում են ուղու ընթացքով,
տիրակալներն ու իշխանները,

ուլթեր կառավարում են ուղու իմաստնությամբ,
բոլորը ծնվում են և սնվում մեկ ու միակ Ուղուց (Դաոյից):

Եթե երկինքը մաքուր չլիներ, շուտով կքայքայվեր:

Եթե երկիրը կայուն չլիներ, շուտով կճաքեր ու կքանդվեր:

Առանց ուղու հզորության ոգիները շուտով կընկճվեին,

Եթե հովիտները հարուստ ու բերքառատ չլինեին,

կդատարկվեին քամիներից:

Առանց ուղու կենսական ուժի բոլոր արարածները կվերանային:

Առանց ուղու բարոյական ուժի

իշխաններն ու տիրակալները կտապալվեին:

Անկախ մեծությունից ու բարձրությունից

ամեն ինչը կոչնչանար ու կփտեր:

Ուստի արժանապատվությունը աճում և ուժ է ստանում

նվաստությունից, պատիվը կառուցվում է նսեմության վրա, իսկ

գոռոզությունն ու մեծամտությունը հանդարտվում ու

հավասարակշռվում են իրենց ծնած խոհեմությամբ:

Ահա թե ինչու իմաստուն իշխաններն ու արքաներն իրենք իրենց

«որք», «նվաստ» ու «մոլորված» են անվանում: Որովհետև

իրենց նվաստ համարելով, նրանք տեսնում են իրենց

արժանապատվության իրական հիմքը: Քանզի միայն

թվարկելով կառքի տարբեր մասերը, չես կարող բացատրել, թե

ո՞րն է այդ իրի նպատակը: Ուստի նրանք չեն ձգտում երևալ

նեֆրիտի պես բարետես ու շքեղ, այլ գերադասում են նմանվել

անհրապույր ու հասարակ քարին:

Ուղին (Դառն) շարժվում է՝ անդադար փոխակերպվելով
 հակադիրների: Եվ Ուղու հզոր գործերի ամենաճիշտ
 բնութագիրը խոհեմությունն է:

Երկնքի տակ եղած բոլոր գոյերը ծնունդ են առնում և անուն են
 ստանում ուղուց: Գոյությունն ինքը՝ անանուն և անգոյ, ծնվում է
 ուղուց:

Իմաստունը ճանաչելով Ուղին, ծգտում է ամեն ինչում հետևել նրան: Ուսյալը, ճանաչելով Ուղին, երբեմն հետևում է նրան, երբեմն մոռանում՝ նրա մասին: Անմիտ տգետը, լսելով Ուղու մասին ծիծաղում ու ծաղրում է նրա ուսմունքը:

Իրոք, եթե Ուղին ծաղրանքի չենթարկվեր,

իսկական ուսմունք չէր լինի:

Ուստի ասում են. ճանաչելով Ուղին, իմաստունը նմանվում է հիմարի, Ուղիով առաջ ընթացողը նման է նահանջողի, հարթ ուղին իրականում քարքարոտ ճանապարհ է, Ուղու բարձրագույն արժեքն անտեսանելի է աչքի համար, իսկ Ուղու գեղեցկությունը աչք է ցավեցնում, նրա առատությունը կոչված է լրացնելու ամենաչնչին կարիքը, նրա ամենամեծ արժանիքը առաջին հայացքից թույլ ու անշուք է երևում:

Քանզի ամենամեծ ուղղանկյունը անկյուն չունի, ամենամեծ կառքը բոլորից դանդաղ է շարժվում, ամենահզոր ծայրը անլսելի է մարդու ականջի համար, ամենամեծ պատկերն անտեսանելի է մարդու աչքի համար, իսկ ուղին նման է անտեսանելու թողած ստվերին:

Ուղին (Ղաոն) անտեսանելի է և անանուն, բայց կյանք ու ամբողջականություն է տալիս բոլոր գոյերին:

Ուղին (Ղառն) ունի մեկ ակունք, ակունքը ծնում է երկու
 հակադիրներին: Երկուսից բխում է երրորդը՝ անդադար
 փոխակերպվող շարժումը: Երեքը ծնում են բոլոր գոյերին: Բոլոր
 գոյերը ծնվում են մութ ու անտեսանելի անսահմանությունից և
 ընթանում դեպի լուսավոր կեցություն՝ ներդաշնակված
 դատարկության շնչից բխած Յին և Յան հակադիր ուժերով:

Ոչ մի մարդ չի ուզում որք լինել, ոչ ոք չի բավարարվում
 նսեմությամբ, ոչ ոք չի ցանկանում մոլորված լինել՝ առանց
 նավապետի մնացած նավի նման, մինչդեռ հենց այսպես են
 իմաստունները՝ բնութագրում իրենց. որք, նսեմ ու մոլորված:

Ուստի որոշ գոյեր վեր են ելնում՝ իջնելով,
 իսկ մյուսները իջնում են՝ վեր ելնելով:
 Ես սովորեցնում եմ այն, ինչը քարոզում են նաև ուրիշները:
 Բռնության և ուժին ապավինողը իր բնական մահով չի մեռնում:
 Սա է իմ ուսմունքի հիմքը:

Աշխարհում գոյություն ունեցող ամենափափուկ և զիջող բանը
կարող է դիմադրել և հաղթել ամենակարծրին: Այն, ինչը չունի
կեցության բավարար պայմաններ, լցնում և զբաղեցնում է
դատարկ ձեղքերը: Ուստի ես շատ լավ գիտեմ, թե ինչ
առավելություն է տալիս չգործելը:

Աշխարհում շատ քչերը կան, ովքեր հետևում են առանց բառերի
ուսմունքին և հասկանում են չգործելուց բխող
առավելությունները:

Ի՞նչն է ավելի կարևոր, փա՞ռքը, թե կյանքը: Ի՞նչն է ավելի արժեքավոր, կյա՞նքը, թե հարստությունը: Ի՞նչն է ավելի գերադասելի, հրաժարվել ամեն ինչից հանուն կյանքի, թե պահպանել մնացած ամեն ինչը և զրկվել կյանքից: Ի՞նչն է ավելի շատ ցավ ու վիշտ պատճառում:

Նա, ով կառչում է փառքից, հրաժարվում է ավելի մեծ հարստությունից:

Այն տիրակալը, որը լցնում է իր անձնական գանձարանը, կորցնում է առավել մեծ գանձերով հարուստ երկիրը:

Նա, ով բավարարվում է իր ունեցածով, չի վախենում խայտառակությունից: Նա, ով չափի զգացողություն ունի, փորձանքի մեջ չի ընկնում: Նա, ով գիտի, երբ է պետք կանգ առնել, խուսափում է վտանգից ու երկար է ապրում:

Նա, ով գիտի, որ իր մեծագույն նվաճումը ամենաչնչին արժեքն
իսկ չունի, երկար կպահպանի իր եռանդը: Մեծագույն լիությունը
հավասար է դատարկության: Մակընթացությունը երբեք չի
հոգնում: Ամենամեծ ուղիղ գիծը կոր է երևում, ամենախոր
արվեստը հիմարության նման է, և ամենաճարտար
պերճախոսությունը կակազի բարբաջանք է հիշեցնում:

Անդադար շարժումը հաղթահարում է ցուրտը, կատարյալ
հանդարտությունը հաղթահարում է շոգը: Համայն աշխարհի
ամենաճզրիտ օրենքը բխում է հանդարտությունից:

Երբ երկրում իշխում է Ուղին (Դառն), իշխաններն իրենց արագավազ նժույգներին ուղարկում են դաշտերը հերկելու: Երբ աշխարհում մոռանում են Ուղու (Դառյի) մասին, ռազմական նժույգները տրորում են բերքով լի արտերը:

Չկա ավելի մեծ մեղք, քան սին պատվախնդրությունը, չկա ավելի մեծ արհավիրք, քան ազգակիցների միջև անհաշտությունը: Չկա ավելի մեծ հիմարություն, քան շահի հետևից ընկնելը:

Ուստի եղածով բավարարվողը միշտ գոհ է:

Առանց տանից դուրս գալու կարելի է ճանաչել աշխարհը, առանց լուսամուտից դուրս նայելու կարելի է տեսնել երկնային ուղին: Բայց որքան հեռու գնաս, այնքան ավելի քիչ կհմանաս:

Ուստի իմաստունը ոչ մի տեղ չի գնում, բայց ամեն ինչ գիտի: Իմաստունը, նույնիսկ առանց տեսնելու, ամեն ինչ իր ճիշտ անունով է կոչում: Իմաստունը հասնում է իր նպատակին առանց անբնական ջանք թափելու:

Նա, ով նվիրում է իրեն ուսմանը, օրեցօր ընդլայնում է իր գիտելիքները: Նա, ով նվիրում է իրեն Ուղուն, օրեցօր սակավեցնում է իր գործողությունները:

Նա դադարում է գործել և ի վերջո այնքան է հանդարտվում, որ այլևս ոչինչ չի անում (բնականից առավել պահանջվող ջանքով): Հասնելով չգործելու կատարյալ աստիճանին, նա հասկանում է, որ իրականում չկա աշխարհում մի բան, որն ինքը չանի:

Նա, ով իրոք տիրում է աշխարհին, ոչ մի ջանք չի գործադրում դրա համար: Նա, ով ջանում է տիրանալ աշխարհին, ոչնչի չի տիրանում:

Իմաստունը չունի իր սեփական անփոփոխ կարծիքը, նա մտածում է այնպես, ինչպես մտածում են բոլոր մարդիկ:

Իմաստունը բարի է նրանց նկատմամբ, ովքեր բարի են իր նկատմամբ: Իմաստունը բարի է նաև նրանց նկատմամբ, ովքեր բարի չեն իր նկատմամբ: Քանզի իսկական բարությունը ընտրություն չի անում:

Իմաստունը անկեղծ է նրանց հետ, ովքեր անկեղծ են իր հետ: Իմաստունը անկեղծ է նաև նրանց հետ, ովքեր անկեղծ չեն իր հետ: Քանզի իսկական անկեղծությունը խտրական չէ:

Իմաստունը բոլոր մարդկանցից ավելի անվճարական է երևում, որովհետև նրա միտքն ու զգացմունքները հավասար են բաշխված ամեն ինչի նկատմամբ: Մարդիկ աչքերն ու ականջները զգոն պահած հետևում են նրան, իսկ նա բոլորին վերաբերվում է այնպես, ինչպես կվերաբերվեր սեփական երեխաներին:

Մարդիկ ծնվում են ու մահանում, հետո ծնվում են ուրիշները և
նույնպես մահանում:

Յուրաքանչյուր տասից երեքը նոր են կյանք մտնում, իսկ երեքն
արդեն հեռանում են կյանքից: Յուրաքանչյուր տասից երեքը
ապրելու մեծ ցանկությամբ են տոգորված, բայց նրանց
նախաձեռնություններն ու արարքները նրանց ուղղակիորեն
տանում են դեպի անխուսափելի մահ: Իսկ պատճառն այն է, որ
նրանք ձգտում են հավերժ ապրել:

Բայց ես լսել եմ, որ նա, ով հասկացել է կյանքի իմաստը,
կարողանում է ապրել իր կյանքը՝ ստիպված չլինելով երբևէ
կռվել ռնգեղջյուրների կամ առյուծների դեմ, և հասնում է կյանքի
բնական վերջին՝ խուսափելով ինչպես մուրացիկի
ցնցոտիներից, այնպես էլ մահաբեր թրից: Նրա ճանապարհին
ռնգեղջյուր չի պատահում, որ իր եղջյուրով խոցի նրան, նրա
ճանապարհին վագր չի հայտնվում, որ իր ճանկերով հոշոտի
նրան, ոչ էլ սուր զենք է սպասում, որ թրատի նրան:

Իսկ պատճառն այն է, որ նա մահվան համար առիթ չի
ստեղծում:

Ամեն ինչ ծնվում է Ուղուց (Ղաոյից) և սնվում ու զարգանում
 շնորհիվ նրա անվերջանալի ու անդադար շարժման:
 Ամեն ինչ ձև է ստանում՝ ըստ իր բնույթի և ամբողջական
 դառնում՝ համաձայն իր գոյության հանգամանքների:
 Ուստի ամեն ինչ, առանց բացառության, պատկանում է Ուղուն և
 դառնում նրա անդադար ու հավերժ շարժման մասնիկը:

Ուղուն երկրպագելը ու նրա անվերջանալի շարժմանը
 համալրող մասնիկ դառնալը որևէ օրենքով չի պարտադրվում,
 կամ որևէ կանոնի չի ենթարկվում, դա ինքնաբերական և ինքնաշարժ
 դրսևորում է:

Պատճառն այն է, որ իրոք Ուղին է ստեղծում ամեն ինչը, Ուղին է
 սնունդ ու կյանք տալիս ամեն ինչին, Ուղին է
 ամբողջականացնում ու զարգացնում ամեն ինչը, Ուղին է
 խնամում, հասունացնում, վերականգնում, պահպանում և
 տարածում ամեն ինչը:

Ուղին է ծնում ամեն ինչ, բայց չի հավակնում լինել ոչնչի տերը:
 Ուղին է ուղղորդում ամեն ինչ՝ յուրաքանչյուրին իր հատուկ
 զարգացման ընթացքով, բայց չի պարծենում սեփական
 իշխանությամբ կամ կարողություններով: Ուղին է հասունացնում
 և ամբողջականացնում ամեն ինչ, բայց ոչինչ չի վերահսկում:
 Դա է Ուղու գերագույն խորհուրդը:

Ուղին (Դառն), որից սկիզբ է առել համայն աշխարհը,
ամեն ինչի մայրն է:

Ճանաչելով մորը, կճանաչես նաև *Ներա* զավակներին:
Նա, ով ինքն իրեն ճանաչում է որպես իր մոր զավակը և մինչև
կյանքի վերջը պահպանում է մորից ժառանգած
հատկությունները, որոնք նաև իր սեփականն են դառնում,
կխուսափի բազում փորձանքներից:

Եթե բերանդ փակ պահես ու թույլ չտաս ավելորդ կրքերին ու
ցանկություններին խռովել հոգիդ, ամբողջ կյանքում կխուսափես
տառապալից աշխատանքից ու տանջալից փորձանքներից:

Եթե բերանդ փակ չպահես ու թույլ տաս, որ ոգիդ կլանեն
անհագուրդ ցանկություններն ու կրքերը, կյանքում երբեք չես
ազատվի փորձանքներից ու տանջալից աշխատանքից:

Փոքրը տեսնելու և ընկալելու համար պետք է լավ տեսողություն
ունենալ: Ուժեղ լինելու համար

պետք է պաշտպանել թույլին ու անօգնականին:

Իմաստունը ուղղորդվում է Ուղու տված պայծառ լույսով և
արդյունքում հասնում է լույսի ակունքին: Անվերջանալի
շարժման խորհրդի ընկալումը փրկում է մարդու մարմինը
հիվանդություններից, և ընդունելով նրան կենսատու
փոփոխության բոլորաշրջանի մեջ, թույլ չի տալիս, որ նա կուլ
գնա անփոփոխ անկենդանությանը:

Եթե ես հանկարծ այնքան հանրահայտ դառնայի, որ ինձ վստահվեր մի տերություն ղեկավարելու գործը, ապա ինձ սպառնացող առավելագույն վտանգը կտեսնեի գոռոզամիտ ամբարտավանության ու մեծամիտ ցուցամոլության մեջ:

Մեծ Ուղին կամ Դառն շատ հարթ է ու լայնածիր, բայց մարդիկ սիրում են կարճ ու շրջանցող ճանապարհները:

Իշխանության հասնելով՝ մարդիկ մաքրում և բարեկարգում են իրենց բակերն ու տները, բայց մոռանում են մեծ ճանապարհների, արտերի ու դատարկ շտեմարանների մասին:

Նրանք հագնում են նրբագեղ ու հարուստ զարդարված հագուստներ, կրում սրասայր թանկարժեք թրեր, շռայլում են իրենց ուտելիքի ու խմիչքի վրա և ավելորդ ունեցվածք ու հարստություն կուտակում: Եվ ժողովուրդը նրանց կողոպտիչ ու ավազակ է անվանում, քանզի նրանք խախտում են Ուղու (Դաոյի) խորհուրդները:

Հմուտ հողագործի տնկած ծառն արմատախիլ չի լինում:
 Վարպետի ձեռքերի հմտությունը ոչ ոք չի կարող խլել նրանից:
 Անձնագոհ ծնողի դամբարանին ողորկներն ու թոռները միշտ
 հիշողության ընծաներ են բերում:

Նա, ով Ուղին իր սրտում է պահում, հզոր եռանդի ու
 կենսունակության տեր է դառնում:
 Այն ընտանիքը, որն Ուղիով է ապրում,
 մեծ հարստության տեր է դառնում:
 Այն համայնքը կամ գյուղը, որը ճշմարիտ Ուղիով է
 ղեկավարվում, լիության ու խաղաղության մեջ է ապրում:
 Այն գավառը, որն Ուղիով է կանոնակարգում իր գործերը,
 մեծագույն հզորության ու հարստության է հասնում:
 Ուստի, երբ ամբողջ թագավորության մեջ իշխում է Ուղին,
 համայնքները, ընտանիքներն ու անհատները բարգավաճում են:

Ճանաչելով Ուղու ազդեցությունը մեկ անձի վրա,
 կարող ես պատկերացնել Ուղու նշանակությունը ընտանիքի
 համար, նաև Ուղու զորությունը համայնքում և նահանգում, և
 Ուղու կարևորությունը ամբողջ թագավորության համար:
 Ուստի կարող եմ ասել, որ Ուղու ազդեցությունը հավիտյան է և
 անսպառ: Քանզի մեկ անհատի համար Ուղին նույնքան կարևոր
 է, որքան մի ամբողջ թագավորության: Մեկ անհատի վրա Ուղին
 նույնքան զորեղ է ազդում, որքան մի ամբողջ թագավորության:

Նա, ով իր մեջ կրում ու պահպանում է Ուղու տարրերն ու
 խորհուրդները, նման է նորածին մանկան:
 Թունավոր միջատները նրան չեն խայթում, գիշատիչ
 գազաններն ու թռչունները նրան չեն հոշոտում:
 Մանկան ոսկորները թույլ են, մկանները՝ փափուկ,
 բայց մանկան ափը շատ ամուր է բռնում:

Նա դեռ չգիտի սեռերի տարբերության ու միության մասին, բայց
 նրա սեռանդամը զգայուն է՝ ցուցադրելով իր ֆիզիկական
 ության կատարելությունը: Ամբողջ օրը նա գոռում է, բայց ծայրը
 չի կտրվում, ի ապացույց նրա կատարյալ ներդաշնակ
 կառուցվածքի:

Նա ով, հասկանում է այս ներդաշնակությունը, տեսնում է
 անփոփոխ Ուղու մեծագույն գաղտնիքը: Իմացությունը նրան
 իմաստնություն է տալիս ու տանում դեպի կատարելություն:

Բոլոր կենարար արվեստները չարիք են դառնում, երբ մարդու
 միտքն օգտագործում է կենսատու ուժը՝ կործանելու և
 ոչնչացնելու նպատակով:

Կեղծ է այդ ուժը և չար: Ողբացե՛ք՝ ճանաչելով այն:

Ուժ կուտակելով, ամեն ինչ սկսում է ծերանալ:

Ղա Ուղու առաջընթացին հակառակ ուղղությունն է:

Իսկ այն, ինչ հակառակ է Ուղուն, արագ է մահանում:

Նա, ով գիտի, չի խոսում:

Նա, ով միշտ պատրաստ է խոսել, չգիտի:

Նա, ով գիտի, բերանը փակ է պահում,

իսկ շնչառությունը՝ համաչափ:

Նա բթացնում է իր սուր անկյունները, պարզեցնում է
իրողությունների բարդությունը, մեղմում է իր պայծառությունը և

ներդաշնակվում շրջապատի անորոշության հետ:

Սա կոչվում է «համամասնության հայտնություն»:

Նման մեկին չես կարող ո՛չ ծանոթ համարել, ո՛չ օտար:

Նա վեր է շահի ու կորուստի բոլոր պատկերացումներից:

Նա հեռու է ազնիվ ու չարանենգ բարքի ընկալումներից:

Նա է աշխարհում ամենամաքուր անձնավորությունը:

Երկիրը կարելի է կառավարել արդարին պատվելու, իսկ անարդարին պատժելու միջոցով (այսինքն արդարադատությամբ), պատերազմը կարելի է վարել զենքեր ու նենգ մարտավարություն վարպետորեն կիրառելու միջոցով, բայց իշխանությունը երկրում կարելի է պահպանել միայն խաղաղ գոյակցությամբ և խիստ անաչառությամբ:

Որտեղի՞ց գիտեմ, որ դա է ճշմարիտը:

Եզրակացությունս գալիս է ահա այս փաստերից.

Ցանկացած թագավորությունում արգելիլ ու սահմանափակող օրենքները խորացնում են մարդկանց աղքատությունը, իսկ որքան շատ են հարստանում նրանք, ովքեր արդեն հարուստ են, այնքան ավելի բազմապատկվում են անհաշտությունն ու անկարգությունները պետության և իշխանավոր ընտանիքների միջև:

Որքան մեծանում է զենքերի օգտագործման հմտությունը և խորանում մարտավարության տեսությունը, այնքան ավելի նենգամիտ ու չարագործ զենքեր են հայտնվում:

Որքան ավելի շատ օրենքներ են գրվում, այդքան ավելի շատանում է կաշառակերությունը և հանցագործությունը:

Ուստի իմաստուն տիրակալն ասում է. «Ես բնականոն ընթացքից ավելի ոչինչ չեմ անի, իսկ մարդիկ իրենք իրենց կգարգանան ու կանցնեն կյանքի փոխակերպումներով:

Ես կիռգամ անհաղորդ հանդարտության ու անհողդողդ խաղաղության մասին, և մարդիկ իրենք կուղղեն իրենց սխալները: Ես չեմ խառնվի նրանց գործերին, և մարդիկ իրենք կհարստանան: Ես չեմ հետապնդի պատվով ոչ մի խնդիր, և մարդիկ իրենք կգերադասեն հասարակ պարզությունը»:

Այն Տիրակալը, որն առավել ծույլ ու ապիկար է թվում, հաճախ
 ավելի մեծ բարօրություն է անում իր ժողովրդի համար:
 Այն Տիրակալը, որն ամեն ինչին խառնվում է ու ամեն ինչին ձեռք
 է մեկնում, միայն փչացնում է, խանգարում ու հիասթափություն
 ստեղծում:

Թշվառություն... Որքա՜ն մոտ ես երջանկությանը:
 Երջանկություն, որքա՜ն արագ կարող ես վերածվել
 թշվառության:
 Ո՛վ իմանա, թե վերջում ինչին կարժանանա:

Ուստի ճիշտ չէ՞ արդյոք ձեռնպահ մնալ ուղղելու ցանկությունից:
 Փորձելով ուղղել ինչ-որ բան, կարող ես հեշտությամբ փչացնել
 այն, և նրանում եղած բարիքը չարիք դարձնել:
 Մարդիկ, իրոք, շատ վաղուց են մոլորված այս հարցում:

Ուստի իմաստունը նման է քառակուսիներով շրջապատված
 քառակուսու, որն իր անկյուններով ոչ մեկից ոչինչ չի կտրում,
 նման է անկյան, որն իր սրությամբ ոչ մեկին չի նեղում: Նրա
 ազնվությունը ոչ մի վերապահում չի հանդուրժում, և նրա
 պայծառությունը ոչ մեկին չի կուրացնում:

Մեր մեջ մարդկայինը կանոնավորելու և երկնայինին ծառայելու
ամենաճիշտ ձևը չափավորությունն է:

Միայն չափավորության միջոցով կարող է մարդ հնարավորինս
արագ ազատվել հիվանդությունից և վերականգնել
առողջությունը:

Ապաքինումը հենց այն է, ինչը ես անվանում եմ վերադարձ
Ուղու առաքինություններին: Միայն Ուղու առաքինությունների
անդադար կուտակման միջոցով կարելի է վերացնել
ապաքինմանը խանգարող խոչընդոտները:

Ուղու արժանիքների բացահայտումը սահման չունի:

Միայն նա, ով հասկանում է, որ կատարելությունը սահման
չունի, կարող է լինել երկրի տիրակալը:

Նա, ով կանգնել է Ուղու վրա, երկար կգնա: Նա նման է այն
բույսին, որի մասին ասում են, որ այն խոր արմատներ և ամուր
ցողուն ունի:

Սա է երկար ու առողջ կյանքով ապրելու ձևը:

Մեծ պետություն կառավարելը նույնն է, ինչ մանր ծկներով
ապուր եփելը:

Թույլ տուր, որ երկիրը կառավարվի Ուղու սկզբունքներով, և
անցյալի ոգիները չեն ցուցադրի իրենց հոգևոր զորությունը:

Նրանց հոգևոր զորությունը չի վնասի ապրողներին:
Իսկ իմաստուն ապրողները չեն վնասի նրանց հիշատակին:

Երբ այդ երկուսի փոխադարձ ազդեցությունը վնասակար չէ
միմյանց համար, այն բարերար է ու արժեքավոր:

Ի՞նչն է մեծ տերության մեծության գաղտնիքը: Այն, որ Մեծ տերությունը նման է ցածր ու աննկատ հոսող գետի հոսանքին: Մեծ տերությունը նման է այն կենտրոնին, որին ձգտում են միանալ երկնքի տակ եղած բոլոր փոքր տերությունները:

Դրա լավագույն օրինակը կանացիությունն է: Կինը միշտ հաղթում է տղամարդուն իր հանդարտությամբ: Նե գիտակցում է, որ հանդարտությունը կարող է որպես թուլություն ճանաչվել, իսկ իր ուժը թուլության մեջ է:

Ուստի մեծ տերությունը, խոնարհվելով փոքր տերությունների առաջ, շահում է նրանց որպես իր դաշնակից և հպատակ, իսկ փոքր տերությունները՝ իրենց ստորադասելով մեծ տերությանը, շահում են նրան որպես հովանավոր և պաշտպան:

Մի դեպքում խոհեմությունը բերում է դաշնակիցներ ու հպատակներ, մյուս դեպքում խոհեմությունը բերում է հովանավորություն և պաշտպանություն:

Մեծ տերության միակ նպատակը մարդկանց միավորելն ու սնելն է: Փոքր տերության միակ նպատակն է ընդունված լինել մեծի կողմից ու ծառայել նրան՝ մյուսների հետ հավասարի պես: Նրանցից յուրաքանչյուրը խոհեմությամբ է ստանում իր ուժածը, բայց մեծ տերությունը նույնպես պետք է սովորի ստորադասել իրեն:

Ուղին (Ղառն) բոլոր իրողությունների անգերագնահատելի
 հիմքն է: Ոչ մի գանձ չի կարող լավ մարդուն այնպիսի
 հարստություն ու պատիվ տալ, ինչպես Ուղին, քանզի
 նյութական արժեքներն ու պատիվը հրահրում են վատ
 մարդկանց ազահությունն ու նախանձը և դժբախտություն ու
 փորձանք դառնում լավ մարդու գլխին:

Ուղու ներշնչած իմաստուն խոսքերը կարող են անգնահատելի
 մեծ պատիվ բերել դրանք ասողին: Ուղու ոգեշնչած
 գործողությունները կարող են բոլորից վեր բարձրացնել
 կատարողին: Ուղին չի լքում նույնիսկ վատ մարդկանց:

Ուստի, երբ Տիրակալը զբաղեցնում է իր արժանի տեղը որպես
 Երկնային որդի և նշանակում իր երեք նահանգապետերին, թեև
 իշխանը, ըստ արարողակարգի, պետք է ստանա իր պաշտոնը
 խորհրդանշող այնպիսի թանկարժեք նվեր, որը կարողանա
 բռնել միայն երկու ձեռքով, իսկ արքունիքում դրան էլ դեռ որպես
 ընծա պետք է հաջորդի մի քանի զույգ ձի, նույնիսկ նման
 արժեքավոր ընծան չի կարող համեմատվել Ուղու մեկ դասի
 հետ, որը կարելի է ընդունել միայն ծնկների վրա նստած:

Ուստի ինչու՞ էին հնում մարդիկ այդքան գնահատում Ուղու
 դասերը: Արդյոք պատճառն այն չէ՞ր, որ Ուղու դասերը կարող է
 ստանալ յուրաքանչյուր ոք, ով ձգտում է դրանց, և նույնիսկ նա,
 ով մեղք է գործել, կարող է դրանց միջոցով ազատվել իր մեղքի
 բեռից ու խարանից: Ահա թե ինչու են երկնի տակ բոլոր
 ապրողները գնահատում Ուղին որպես աշխարհում
 ամենաթանկարժեք բանը:

Ուղին սովորեցնում է գործել առանց գործելու մասին մտածելու, աշխատել առանց աշխատանքի հոգսը զգալու, համտեսել առանց որևէ համ ճանաչելու, չնչինը տեսնել մեծության մեջ և սակավը տեսնել որպես բազմություն, իսկ թշնամանքին պատասխանել բարությամբ:

Ուստի իմաստունը գնահատում է իրողությունները որպես խրթին, մինչդեռ դրանք դյուրին են, և մեծ գործեր է կատարում, երբ դրանք դեռ փոքր են ընկալվում:

Աշխարհում բոլոր խրթին բաները սկզբում շատ դյուրին են եղել, աշխարհում բոլոր մեծ բաները սկսվել են փոքրից: Ուստի իմաստունը, երբեք ոչ մի մեծ գործ չանելով, իրականում հենց մեծ գործեր է կատարում՝ իր փոքր գործերով:

Նա, ով հեշտորեն է խոստանում, հաստատ կկորցնի մարդկանց վստահությունը: Նա, ով միշտ կարծում է, որ ամեն ինչ հեշտ է, հաստատ կընդհարվի մեծ դժվարությունների: Իմաստունը դժվարություն է տեսնում նույնիսկ ակնհայտորեն հեշտ թվացող բաներում և ուստի երբեք ոչ մի դժվարության չի հանդիպում:

Դժվար չէ ծեռքում պահել այն, ինչը հանդարտ է: Դժվար չէ ուղղել սխալը, երբ այն դեռ չի արտահայտվել հետևանքների մեջ: Դժվար չէ կոտրել մի բան, որը փխրուն է ու դյուրաբեկ: Դժվար չէ կորցնել մի բան, որը շատ փոքր է: Ուստի ուղղել պետք է մինչև սխալի արտահայտումը, իսկ կարգավորել պետք է մինչև անկարգության դրսևորումը:

Քանզի ամենահաստաբուն ծառն իսկ սկսել է աճել կորիզից: Ինը հարկանի աշտարակը սկսել են կառուցել մի բուռ հողից: Հազար օրվա ճանապարհը սկսվել է մեկ քայլից: Այն, ինչը հատուկ նպատակով է արվում, միայն վնաս է բերում: Այն, ինչից ամուր կառչում են, որպեսզի չկորցնեն, կորցնում են: Իմաստունը ոչինչ հատուկ չի անում, ուստի և ոչ մի բանի չի վնասում: Իմաստունը ոչնչից չի կառչում, ուստի և ոչինչ էլ չի կորցնում: Բայց մարդիկ իրենց ավելորդ գործողություններով սովորաբար փչացնում են ամեն ինչ, երբ իրականում արդեն մոտ են հաջողությանը: Եթե միայն վերջում նույնքան զգույշ ու աչալուրջ լինեն, որքան սկզբում էին, ոչինչ չեն փչացնի: Ուստի իմաստունը ցանկանում է այն, ինչն ուրիշները չեն ցանկանում, և բարձր չի գնահատում այն, ինչը դժվար է ծեռք բերել: Նա սովորում է այն, ինչն ուրիշները չեն սովորում և հետ է դառնում այն ուղուց, որով շտապում է գնալ մարդկանց բազմությունը: Նա թողնում է, որ ամեն ինչ զարգանա իր բնական ընթացքով և ոչինչ չի անում հատուկ նպատակով:

Հին իմաստունները, ցուցադրելով Ուղու իմացությունը, չէին ձգտում լուսավորել կամ իրազեկել մարդկանց, ընդհակառակը՝ նրանք իրենց գերազանցությունը ցուցադրում էին ժողովրդին պարզության ու անգիտության մեջ պահելու համար:

Դժվար է ղեկավարել մարդկանց, երբ նրանք չափազանց իրազեկ են: Ուստի գիտելիքի միջոցով երկիր կառավարելը կործանիչ անեծքի նման է, մինչդեռ կառավարման մեջ իրազեկումից խուսափելը՝ բարերար օրինանք է երկրի համար:

Նա, ով ճանաչում է այս երկու խորհուրդները, դրանց մեջ գտնում է կառավարման իր չափօրինակը: Այս խորհուրդները ճանաչելու և դրանցով կառավարելու ունակությունը հենց այն է, ինչը մենք անվանում ենք «տիրակալի խորհրդավոր գերազանցությունը»: Խորն է ու հեռահար այդ խորհրդավոր գերազանցությունը, որն իրոք մարդկանց բազմությանը հակադրում է գերազանցության տիրապետողին, բայց նաև մեծ ներդաշնակություն է ստեղծում գերազանցությանը տիրապետող տիրակալի ու ժողովրդի միջև:

Գետերն ու ծովերն իրենց ցածրադիր դիրքի շնորհիվ սնվում են
լեռներից դեպի դաշտավայրերը հոսող ջրային հոսանքներով:
Ճիշտ այդպես իմաստունը, ձգտելով մյուսներից վեր լինել, ինքն
իրեն մյուսներից ցածր է դասում, և ցանկանալով լինել
մարդկանց առջևում, ինքն իրեն նրանցից հետ է դնում:

Ուստի, թեև իմաստուն տիրակալն իշխում է մարդկանց վրա,
մարդիկ չեն զգում նրա իշխանության ծանրությունը, ոչ էլ
վիրավորվում են նրանից, երբ դիրքով նա իրենցից առաջ է:

Ուստի ժողովուրդը հրճվում է նման տիրակալին երկրպագելով
ու չի հոգնում նրանից: Եվ քանի որ նա ինքը չի պայքարում, ոչ
ոք չի կարող պայքարել նրա դեմ:

Համայն աշխարհն ասում է, որ թեև Ուղու ուսմունքը մեծ է, այն ավելի ցածր է թվում՝ համեմատած այլ ուսմունքների հետ: Իսկ ես կասեմ, որ Ուղու ուսմունքն իր մեծությունից է համեստ թվում:

Եթե այն նման լիներ ցանկացած այլ ուսմունքի, նրա փոքրությունը վաղուց ի վեր բացահայտված կլիներ:

Սակայն ես երեք արժեք ունեմ, որոնք ամեն ինչից բարձր են գնահատում: Առաջինը մարդասիրությունն է, երկրորդը՝ խնայողությունը և երրորդը՝ խոհեմությունը:

Մարդասիրությունը ինձ համարձակություն է տալիս, խնայողությունը ինձ առատաձեռն է դարձնում, խոհեմությունը թույլ չի տալիս, որ ձգտեմ ուրիշներից առաջ անցնել, և օգնում է բարձր ու մաքուր պահել պատիվս: Մեր օրերում մարդիկ մոռանում են մարդասիրությունը, և համարձակությունը դառնում է ամբարտաճանություն: Երբ մարդիկ մոռանում են խնայողության մասին, առատաձեռնությունը դառնում է շվայտություն: Մոռանալով խոհեմությունը՝ մարդիկ ձգտում են մեկը մյուսից առաջ անցնել, իսկ դրա վերջը մահն է:

Մարդասիրությունը հաղթանակ կբերի նույնիսկ դաժան մարտում և կօգնի մարտնչողին պահպանել իր տերությունը: Երկինքը կպաշտպանի նրան իր բնական մարդասիրությամբ:

Հմուտ զորավարը ռազմատենչ չէ:

Հմուտ ռազմիկն անգութ չէ:

Իրապես հաղթողը չի տանջում պարտվողին:

Լավ տիրակալը չի ստորացնում իր հպատակներին:

Ուստի ասում են. «Հզոր է նա, ով չի կռվում»:

Ուստի ասում են. «Հաղթել է նա, ով առանց կռվի է տիրել»:

Ուստի ասում են. «Իմաստուն է նա, ով իր ունեցածից ավելի մեծ պարգև չի ակնկալում Երկնքից»:

Պատերազմելու արվեստում հմուտ զորավարն ասել է. «Ես չեմ համարձակվի պատերազմում տանտերը լինել, կգերադասեմ պատերազմում հյուրը լինել: Ես չեմ համարձակվի մի քայլ իսկ առաջ գնալ, երբ կարող եմ երկու քայլ նահանջել»:

Սա կոչում են «զորաշարժ անել՝ առանց զորքի, զինված լինել՝ առանց զենքի, հաղթել թշնամուն՝ առանց մարտի»:

Չկա ավելի մեծ արհավիրք, քան առանց երկմտանքի պատերազմի մեջ մտնելը:

Ով առաջինն է սկսում պատերազմը, կորցնում է մի գանձ, որը մարդասիրությունն է:

Ուստի երբ առճակատող կողմերի զենքերը խաչվեն, կհաղթի նա, ով առաջինը կսգա իր կորուստները:

Բառերս հեշտ է հասկանալ և ուսմունքս հեշտ է կիրառել,
բայց շատ քչերն են բառերս հասկանում, և առավել քչերն են
ուսմունքս կիրառում:

Բառերիս մեջ արարիչ ու համապարփակ սկզբունք կա, և
ուսմունքս կանգնած է բոլոր իրողությունների համար ընդհանուր
մի օրենքի վրա:

Չհասկանալով բառերս՝ մարդիկ չեն ճանաչում նաև ինձ:

Քչերը գիտեն ինձ, ի պատիվ ինձ:

Քանզի իմաստունը իր անզին գանձը կրում է անշուք
ցնցոտիների տակ:

Իմանալ, բայց գիտակցել, որ չգիտես, գերագույն նվաճում է:

Չիմանալ, մինչդեռ կարծել, թե գիտես, հիվանդություն է:

Հիվանդությամբ տառապելու գիտակցումի ցավն է մեզ գերծ

պահում հիվանդությունից: Իմաստունը առողջ է, քանզի

ճանաչում է այն ցավը, որն ուղեկցում է հիվանդությանը:

Երբ մարդիկ չեն վախենում, ինչից պետք է վախենան,
ապա, ինչից իրոք վախենում են, կկատարվի նրանց հետ:

Մարդիկ պետք է խուսափեն ցուփ վայելքներին անմտորեն
տրվելուց:

Մարդիկ պետք է խուսափեն ապրել այնպես, ասես հոգնել են
այն վայելքներից, որոնցից կազմված է իրենց կյանքը:

Միայն խուսափելով ցուփ ու շվայտ ապրելուց, մարդը չի հոգնում
կյանքից:

Ուստի իմաստունը ամեն ինչ գիտի իր մասին, բայց չի
ցուցադրում իր իմացությունը: Իմաստունը սիրում է իր կյանքը,
բայց ինքն իր կյանքն անչափ չի արժեվորում:

Իսկ նա, ով գիտի, հրաժարվում է ցուցադրել իր իմացությունը և
գերադասում է խոհեմ անհայտությունը:

Նա, ում խիզախությունը արտահայտվում է օրենքին հակառակ գործելու համարձակության մեջ, արժանանում է մահվան: Նա, ում խիզախությունը արտահայտվում է օրենքին հակառակ չգործելու համարձակության մեջ, երկար է ապրում:

Իսկ ո՞վ կարող է ասել, թե ի՞նչն է մարդու գլխին եկած երկնային ցասման պատճառը:

Այդ կապակցությամբ իմաստունը ասելիք չունի:

Երկնքին բնորոշ չէ պայքարելը,

մինչդեռ այն հեշտությամբ տիրում է ամեն ինչին:

Երկնքին բնորոշ չէ խոսելը, մինչդեռ նրա չարտասանած

հարցերի պատասխանները մարդիկ իրենք են տալիս:

Երկնքին բնորոշ չէ իր մոտ կանչելը, մինչդեռ մարդիկ իրենք են

ծգտում հասնել նրան: Երկինքը չի գոռում իր գործերի մասին,

մինչդեռ նրա գործունեությունը արարիչ է ու անզուգական:

Երկնային ցանցի վանդակները շատ մեծ են, սակայն նրա ցանցն

ընկած ոչ մի բան չի փախչում:

Մարդիկ մահից չեն վախենում, ուստի ի՞նչ իմաստ ունի մահով նրանց վախեցնելը: Եթե մարդիկ միշտ ահ ու սարսափով լցված լինեին մահվան նկատմամբ, իսկ ես ուժ ու իրավունք ունենայի բռնելու և մահապատժի ենթարկելու բոլոր նրանց, ովքեր հանցանք են գործում, ո՞վ կհամարձակվեր հանցանք գործել: Ուղին հենց այն Մեկն է, որը գերիշխում է մահվան վրա: Նա, ով փորձում է գերիշխել մահվան վրա, երբ կա Մեկը, ով իրոք գերիշխում է մահվան վրա, նման է նրան, ով կյանքում առաջին անգամ ձեռքը կացին վերցնելով, իրեն հմուտ փայտահատի տեղ է դնում: Շատ հազվադեպ է պատահում, որ նա, ով կացին բռնել չիմանալով, իրեն հմուտ փայտահատի տեղ է դրել, իր ձեռքն ու ոտքը չկտրի:

Մարդիկ տառապում են սովից՝ տիրակալների կողմից
հավաքվող բազում հարկերի պատճառով: Անտեղի հարկերն են
պատճառը, որ մարդիկ տառապում են սովից:

Մարդկանց դժվար է ղեկավարել, ղեկավարելու գործում նրանց
տիրակալների չափանց եռանդի պատճառով: Դա է մարդկանց
ղեկավարելու դժվարության պատճառը:

Մարդիկ հեշտությամբ են ընդունում մահը, որովհետև
չափազանց շատ են տառապում՝ ապրուստ վաստակելու
համար օրնիբուն աշխատելով: Դա է նրանց ստիպում
հեշտությամբ ընդունել մահը:

Ուստի ավելի լավ է կյանքի մասին ընդհանրապես չմտախոգվել,
քան չափից դուրս արժեվորել այն:

Մարդը ծնվելու պահին փափուկ է ու թույլ, իսկ մահվան պահին՝
կոշտ ու մարմնեղ: Այդպիսին են ընդհանրապես բոլոր գոյերը:
Ծառերն ու բույսերը ծվելու պահին նուրբ են ու փափուկ, մինչդեռ
մեռնելիս՝ չոր են ու թորշնած:

Ուստի կոշտությունն ու ուժը մահվան սուրհանդակներն են,
մինչդեռ կյանքին ուղեկցում են փափկությունն ու թուլությունը:

Ուստի նա, ով գերազնահատում է իր ուժերը, չի հաղթում:
Հաստ ու ուժեղ բնով ծառը գայթակղում է փայտահատին:

Ուստի կոշտի և ուժեղի տեղը ներքևում է,
իսկ փափուկի ու թույլի տեղը՝ վերևում:

Մի՞թե երկնային Ուղու գործը նման չէ աղեղ լարելուն:
Աղեղի այն մասը, որը բարձր էր, ցած է իջեցվում, իսկ այն մասը,
որը ցածր էր, վեր է բարձրացվում: Ճիշտ այդպես երկինքը
պակասեցնում է այնտեղ, որտեղ մեծագույն առատություն կա, և
լրացնում այնտեղ, որտեղ պակասություն կա:

Երկնքի գործը հենց դա է՝ պակասեցնել չափանց առատությունը
և լրացնել պակասությունը: Սակայն մարդն այդպես չի գործում:
Մարդը վերցնում է նրանից, ով մեծագույն կարիքի մեջ է, և
ավելացնում իր արդեն իսկ չափանց առատությանը:

Ո՞վ կարող է հրաժարվել իր չափանց առատությունից՝ երկնի
տակ բոլորին ծառայելու համար: Միայն նա, ով գիտի Ուղին:

Ուստի իմաստուն տիրակալն իր գործի արդյունքները չի
համարում իր սեփականությունը: Նա հասնում է մեծ
նվաճումների, սակայն մեծամտաբար չի գոհանում դրանցով:
Նա չի տենչում ցուցադրել իր գերազանցությունը:

Աշխարհում չկա ջրից ավելի փափուկ և թույլ բան, սակայն չկա
նաև կարծրին ու ամուրին հաղթող ավելի հզոր բան, քան ջուրը,
որովհետև չկա աշխարհում մի բան,
ինչի ձևը ջուրը չկարողանա ընդունել:

Բոլորը գիտեն, որ փափուկը հաղթում է կոշտին,
իսկ թույլը՝ ուժեղին,
բայց քչերն են կարողանում իրականացնել դա գործում:

Ուստի իմաստունը ասել է,
«Նրան, ով ընդունում է իրենց կշտամբանքը, մարդիկ ընդմիշտ
գամում են զոհասեղանին, իսկ նրան, ով անտարբեր դիտում է
իրենց անտանելի տառապանքները, կոչում են Տեր Արքա»:

Բացարձակ ճշմարտությունը հակասական է,
ուստի միշտ անհավատալի է թվում:

Երբ մեծ թշնամանքից հետո երկու կողմերը հաշտություն են կնքում, անպայման քեն է մնում այն կողմի մտքում, որը սխալ է եղել, և հաշտությունը ոչինչ չի տալիս մյուս կողմին:

Ուստի դրանից զգուշանալով, իմաստունը ընդունում է հաշտության պայմանները, բայց չի պնդում, որ մյուս կողմը դրանք շատ արագ կատարի: Քանզի նա, ով հասկանում է Ուղու խորհուրդը, հաշվի է առնում հաշտության բոլոր պայմանները, իսկ նա, ով չի հասկանում Ուղու խորհուրդը, հաշվի է առնում հաշտության միայն այն պայմանը, որը ձեռնտու է իրեն:

Երկնային Ուղու սերը մասնակի չի լինում,
այն ամբողջությամբ ու միշտ լավ մարդու հետ է:

Սակավ բնակչությամբ փոքր պետությունում ես այնպես կկառավարեի, որ այն անհատները, ովքեր տաս կամ նույնիսկ հարյուր մարդու հմտություն ու տաղանդ ունեն, երբեք պահանջված չլինեն: Այնպես կկառավարեի, որ մարդիկ ահ ու սարսափով մտածելով մահվան մասին, այդուհանդերձ չհեռանան երկրից՝ նույնիսկ մահից փրկվելու համար:

Առիթ չէի ստեղծի, որպեսզի մարդիկ, ունենալով նավեր ու կառքեր, դրանցով հեռանան երկրից: Ունենալով գրահասգեստ ու սուր զենքեր, ամեն գնով կխուսափեի դրանց գործածման համար առիթ ստեղծելուց:

Այնպես կկառավարեի, որ մարդիկ գրավոր հիերոգլիֆների փոխարեն կապերով թելեր գործածեն հաղորդակցվելու համար:

Այնպես կկառավարեի, որ մարդիկ իրենց հասարակ սնունդը քաղցր ու համադամ համարեն, որ իրենց հագած հասարակ հագուստը նրանց աչքին գեղեցիկ երևա, որ իրենց աղքատիկ կացարանները նրանց համար հանգստի երջանիկ հանգրվան լինեն, իսկ իրենց ընդհանուր հասարակ ավանդույթները՝

ուրախության ու բերկրանքի աղբյուր:

Կուզենայի, որ հարևան տերությունը հեռու չլիներ: Եվ հարևան տերությունից մինչև իմ տերությունը ճանապարհին լավեր

աքաղաղների կանչն ու շների հաչոցը,

բայց կուզենայի որ իմ մարդիկ երբեք չզուգավորվեին հարևան տերության մարդկանց հետ:

Անկեղծ խոսքերը գեղեցիկ չեն: Գեղեցիկ խոսքերն անկեղծ չեն:

Նա, ով ճանաչում է Ուղին, չի խոսում Ուղու մասին:

Նա, ով խոսում է, չի ճանաչում Ուղին:

Նա, ով ճանաչում է Ուղին, խորապես ուսյալ չէ:

Նա, ով խորապես ուսյալ է, չի ճանաչում Ուղին:

Իմաստունը իր համար ոչինչ չի կուտակում: Որքան ավելի շատ

է անում ուրիշների համար, այնքան ավելի շատ է նրա

ստացածը: Որքան ավելի շատ է տալիս ուրիշներին, այնքան

ավելի շատ է նրա ունեցածը:

Երկնային ուղին միանշանակ է ու հստակ, բայց իր սրությամբ ոչ

մեկին չի վնասում: Ուղին անդադար փոխակերպվում է,

բայց ոչինչ չի անում և ոչնչի չի ձգտում:

